

**Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta**

Katedra obchodu a financí

Bakalářská práce

**Zhodnocení hospodaření vybraných obcí se základním
výkonem státní správy**

Dominika Roštejnská

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Dominika Roštejnská

Podnikání a administrativa

Název práce

Zhodnocení hospodaření vybraných obcí se základním výkonem státní správy

Název anglicky

Evaluation of the Management of Selected Municipalities with the Basic Performance of the State Administration

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je na základě analýzy příjmů a výdajů rozpočtů vybraných obcí se základním výkonem státní správy v okrese Jičín vyhodnotit hospodaření a navrhnout případná doporučení pro optimální hospodaření daných obcí.

Metodika

Teoretická báze bakalářské práce bude zpracována metodou kompilace poznatků z odborné literatury, aktuálních právních předpisů a dalších relevantních zdrojů se zaměřením na oblast hospodaření a rozpočty obcí v České republice.

Na základě provedených analýz bude vyhodnoceno hospodaření vybraných obcí se základním výkonem státní správy v okrese Jičín. Analýza a vyhodnocení bude zaměřeno na schválené a skutečné rozpočtové příjmy, výdaje a zdroje financování. S využitím metody syntézy získaných poznatků budou porovnány příjmy, výdaje a celkové hospodaření vybraných obcí a formulovány možné návrhy pro optimální a efektivní hospodaření daných obcí.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

obec, rozpočet, rozpočtová skladba, účetnictví, finance, příjmy, výdaje

---

Doporučené zdroje informací

- BOUŠKA Michal, RIGEL, Filip, MLYNÁŘ, Robin. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-592-5.
- HUBINKOVÁ, Eva. Rozpočtový proces: dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění posledních předpisů a jeho novely dané zákonem č. 23/2017 a 24/2017 Sb. [online]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/assets/kontrola/rozpocetovy-proces-aktualni-k-1-7-2017.pdf>
- OLEJNICZAK, Jaroslaw. Shares in income taxes as a budget revenues of urban-rural municipalities. 19th International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings. Brno: Masarykova Univerzita, 2016, s. 868-875. ISBN 978-80-210-8273-1.
- PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Gabriela Kukulová, MBA, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 11. 2018

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 02. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Zhodnocení hospodaření vybraných obcí se základním výkonem státní správy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 8.3.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí své práce Ing. Gabriele Kukalové, MBA, Ph.D. za věcné připomínky, vstřícnost při konzultacích a neocenitelné poznatky, které mi pomohly dokončit tuto práci.

Zhodnocení hospodaření vybraných obcí se základním výkonem státní správy

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou hospodaření obcí Budčeves, Volanice a Vrbice, které shodně spadají pod okres Jičín v Královéhradeckém kraji a mají základní výkon státní správy. Teoretická část je věnována obecné charakteristice územního rozpočtu a vybraných metod, na základě kterých je poté provedena samotná analýza hospodaření obcí. Cílem práce je analyzovat jejich hospodaření v letech 2015 až 2017 a případně navrhnout doporučení pro optimální hospodaření daných obcí. K tomu byla vybrána scoringová a bodovací metoda. Přestože jsou obě metody odlišné, podle obou si nejlépe v uvedených letech vedla obec Budčeves.

Klíčová slova: obec, rozpočet, rozpočtová skladba, účetnictví, finance, příjmy, výdaje

Evaluation of the Management of Selected Municipalities with the Basic Performance of the State Administration

Abstract

This bachelor thesis is concerned with the analysis of the management of the municipalities Budčeves, Volanice and Vrbice in the Jičín district in the Hradec Králové region and with the basic performance of the state administration. The theoretical part is concerned to the general characteristics of the territorial budget and selected methods, on the basis of which the analysis of municipalities is carried out. The aim of the thesis is to analyze their management in the years 2015-2017 and possibly to suggest recommendations for optimal management of selected municipalities. For this bachelor thesis was chosen two method. Although the both of the methods are different, the best managed was by village Budčeves.

Keywords: municipality, budget, structure, accounting, finance, incomes, expenses

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	16
3.1.1 Majetek obce.....	17
3.2 Územní rozpočet	17
3.2.1 Rozpočtový proces.....	18
3.2.2 Rozpočtové zásady	21
3.2.3 Rozpočtová skladba	22
3.2.3.1 Druhové třídění.....	23
3.2.4 Daňové příjmy obcí	25
3.2.4.1 Rok 1993 – 1995	26
3.2.4.2 Rok 1996 – 2000	27
3.2.4.3 Rok 2001	27
3.2.4.4 Rok 2008	29
3.2.4.5 Rok 2013	31
3.2.4.6 Rok 2016 - 2017	33
3.2.4.7 Rok 2018	33
3.2.4.8 Daň z nemovitých věcí	33
3.2.5 Dotace	36
3.3 Finanční analýza.....	37
3.4 Ukazatele finanční analýzy	38
3.5 Metoda scoringu.....	42
3.6 Bodovací metoda.....	44
4 Analytická část	46
4.1 Druhové příjmy a výdaje obcí.....	46
4.1.1 Výpočet ukazatelů finanční analýzy	47
4.2 Aplikace metody scoringu.....	52
4.3 Aplikace bodovací metody.....	56
5 Výsledky a diskuse	58

5.1	Zhodnocení metody scoringu	58
5.2	Zhodnocení bodovací metody	59
5.3	Porovnání metod.....	60
5.4	Návrh na možnosti zlepšení hospodaření	62
6	Závěr.....	64
7	Seznam použitých zdrojů.....	65

Seznam tabulek

Tabulka 1	Druhové třídění	23
Tabulka 2	Koeficienty velikostních kategorií obcí	28
Tabulka 3	Koeficienty postupných přechodů	30
Tabulka 4	Koeficienty postupných přechodů	32
Tabulka 5	Sazba daně u pozemků, jejichž základem daně je cena majetku	34
Tabulka 6	Sazba daně u pozemků jejichž základem daně jsou fyzické jednotky – m2.....	34
Tabulka 7	Sazba daně ze staveb činní:.....	35
Tabulka 8	Metoda agregace indikátoru finanční stability obce	43
Tabulka 9	Budčeves, v tis. Kč.....	46
Tabulka 10	Volanice, tis. Kč.....	46
Tabulka 11	Vrbice, v tis. Kč	47
Tabulka 12	Výpočet běžného výsledku hospodaření v tis. Kč	47
Tabulka 13	Výpočet podílu přebytek běžného rozpočtu na běžných příjmech, v tis. Kč....	48
Tabulka 14	Výpočet krytí dluhové služby, v tis. Kč.....	48
Tabulka 15	Výpočet zadluženost na 1 obyvatele, v tis. Kč	49
Tabulka 16	Výpočet kapacity samofinancování, v tis. Kč.....	50
Tabulka 17	Výpočet salda kapitálového rozpočtu, v tis. Kč.....	51
Tabulka 18	Výpočet investiční aktivity, v tis. Kč.....	51
Tabulka 19	Výpočet reprodukce majetku obce, v tis. Kč	52
Tabulka 20	Aplikace metody scoringu, rok 2015	53
Tabulka 21	Výsledné hodnoty se zahrnutím vah, rok 2015.....	53
Tabulka 22	Aplikace metody scoringu rok 2016	54
Tabulka 23	Výsledné hodnoty se zahrnutím vah, rok 2016.....	54
Tabulka 24	Aplikace metody scoringu rok 2017	55
Tabulka 25	Výsledné hodnoty se zahrnutím vah, rok 2017.....	55
Tabulka 26	Aplikace bodovací metody, rok 2015	56
Tabulka 27	Aplikace bodovací metody, rok 2016	57
Tabulka 28	Aplikace bodovací metody, rok 2017	57

1 Úvod

Česká republika má celkem 6 258 obcí s vysokou fragmentací municipalit, což vede k tomu, že 55 % z nich má pouze do 499 obyvatel. I takto malé obce jsou však pro své občany důležité, neboť jim zprostředkovávají důležité služby, které ovlivňují kvalitu jejich žití. Může jít například o podporu místních spolků, které přinášejí do malých komunit kulturu či pomáhají k utužování sousedských vztahů. Obec však samozřejmě musí z relativně omezeného rozpočtu financovat opravu dopravní infrastruktury, kanalizace, veřejného osvětlení apod. Komplikací pak může být potřeba investice do větších projektů, které jsou pro obce potřebné, ale znamenají nutnost zadlužit se, pokud nedostanou dotaci. Rozhodování, jak správně rozpočet nastavit, může být složitou alchymí, kterou však na starost nemají volení zástupci s profesionálním aparátem v zádech podobně jako třeba v několikanásobně větších statutárních městech. O financování rozhodují zastupitelé či starostové a starostky, kteří přitom nejsou uvolnění, a obci se tak věnují vedle svého regulérního zaměstnání. Přesto se od nich očekává, že obec bude po této stránce spravována stejně kvalitně jako ve větších městech. Tato práce se zabývá třemi obcemi do 250 obyvatel v okrese Jičín v Královehradeckém kraji, analýzou jejich hospodaření, porovnáním mezi sebou.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je na základě analýzy příjmů a výdajů rozpočtů vybraných obcí se základním výkonem státní správy v okrese Jičín vyhodnotit hospodaření a navrhnout případná doporučení pro optimální hospodaření daných obcí.

2.2 Metodika

Teoretická východiska bakalářské práce budou zpracovány metodou kompilace poznatků z odborné literatury, aktuálních právních předpisů a dalších relevantních zdrojů se zaměřením na oblast hospodaření a rozpočty obcí v České republice. Teoretická část tedy bude obsahovat nejprve obecné informace o obcích a o uzemním rozpočtu. Závěr teoretické části práce bude věnován finanční analýze a vysvětlení vybraných metod, které budou následně aplikovány v analytické části.

V teoretické části práce byly použity následující dvě rovnice k podrobnějšímu vysvětlení dané problematiky.

Výpočet hospodaření obce

$$F_1 + P - V = F_2 \quad (1)$$

Kde F_1 je stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku roku. P jsou příjmy, které do rozpočtu proudí. V jsou výdaje a F_2 konečný stav peněžních prostředků.

Způsob propočtu daňového výnosu konkrétní obce

$$\frac{\text{počet obyvatel} \times \text{KVKO}}{\text{suma násobků z čitatele za všechny obce ČR}} \times \frac{20,59\%}{100} \times \text{objem daní} \quad (2)$$

Obcím náleží 20,59 % z celostátního výnosu daní. KVKO je koeficient velikostních kategorií obcí, který byl vytvořen pro 14 velikostních kategorií obcí.

V analytické části práce bude hodnoceno hospodaření vybraných obcí Budčeves, Volanice a Vrbice. Tyto obce byly vybrány na základě svých shodných rysů. Jedná se o obce I. stupně, tedy obce se základním výkonem státní správy. Vybrané obce spadají do okresu Jičín a mají podobný počet obyvatel a rozlohu. Obec Budčeves měla na konci roku 2017 150 obyvatel a rozlohu 671,71 hektarů. Obec Volanice měla na konci roku 2017 218 obyvatel a rozlohu

621,27 hektarů. Obec Vrbice měla na konci roku 2017 198 obyvatel a rozlohu 665,73 hektarů.

Obcím budou nejprve zaznamenány druhové příjmy a výdaje za roky 2015, 2016 a 2017. Tyto roky byly vybrány, aby následné zhodnocení obcí bylo co nejaktuálnější. Rok 2018 nemohl být do finanční analýzy zařazen, protože v době zpracování této práce ještě nebyla hotová účetní uzávěrka za daný rok. Na základě zaznamenaných příjmů a výdajů bude následně pomocí finančních ukazatelů provedena finanční analýza. K vypočítání zvolených ukazatelů byly použity tyto vzorce:

Provozní výsledek hospodaření

Běžné příjmy – Běžné výdaje (3)

Ukazatel provozního výsledku hospodaření lze spočítat jako rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji. Provozní výsledek hospodaření je to samé jako saldo běžného rozpočtu (toto označení je používáno dále ve vzorcích). Běžné příjmy jsou součtem daňových příjmů a daňových výdajů.

Podíl salda běžného rozpočtu na běžných příjmech

$$\frac{\text{Přebytek běžného rozpočtu}}{\text{Běžné příjmy}} * 100$$
 (4)

Podíl salda běžného rozpočtu lze spočítat jako podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech. Tento ukazatel zachycuje, kolik procent přebytku běžného rozpočtu tvoří běžné příjmy. Saldo (přebytek) běžného rozpočtu se počítá pomocí předešlé roviny, tedy jako rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji.

Ukazatel krytí dluhové služby

$$\frac{\text{Saldo běžného rozpočtu} + \text{Dluhová služba}}{\text{Dluhová služba}}$$
 (5)

Ukazatel krytí dluhové služby se počítá jako podíl salda běžného rozpočtu a dluhové služby na dluhové službě. Dluhová služba je souhrn plateb představující splátky dluhu a úroků za určité období. Součástí dluhové služby jsou tedy zaplacené úroky, uhrazené splátky, splátky jistin a splátky leasingu.

Ukazatel zadluženosti na jednoho obyvatele

$$\frac{\text{Celková zadluženost}}{\text{Počet obyvatel}} \quad (6)$$

Ukazatel zadluženosti na jednoho obyvatele se počítá jako podíl celkové zadluženosti na počet obyvatel. Tento ukazatel tedy počítá, jaká je celková zadluženost na jednoho obyvatele.

Kapacita samofinancování

$$\frac{\text{Hrubý přebytek běžného rozpočtu} + \text{Kapitálové příjmy}}{\text{Kapitálové výdaje}} \quad (7)$$

Tento ukazatel počítá kapacitu samofinancování, tedy součet hrubého přebytku běžného rozpočtu a kapitálových příjmů vyděleno kapitálovými výdaji. Ukazatel počítá, zdali je obec schopna samofinancování. Hrubý přebytek běžného rozpočtu se spočítá tak, že se běžný přebytek sníží o výdaje spojené s platbou úroků a leasingu.

Saldo kapitálového rozpočtu

$$\text{Kapitálové příjmy} - \text{Kapitálové výdaje} \quad (8)$$

Ukazatel salda kapitálového rozpočtu se počítá jako rozdíl mezi kapitálovými příjmy a kapitálovými výdaji. Ukazatel salda kapitálového rozpočtu podává informaci o tom, jaký je vytvářen tlak na zadlužování obce v daném roce. Výsledek tedy může být buď kladný, nebo záporný. Pokud je kladný, obec nevytváří tlak na zadlužování. Pokud je záporný, tak naopak obec vytváří tlak na zadlužování.

Ukazatel investiční aktivity

$$\frac{\text{Kapitálové výdaje}}{\text{Kapitálové výdaje} + \text{Běžné výdaje}} * 100 \quad (9)$$

Tento ukazatel lze spočítat tím, že se kapitálové výdaje vydělí součtem běžných výdajů a kapitálových výdajů. Výsledek by měl být v procentech, proto je nutné ho ještě vynásobit 100. Tento ukazatel počítá, zda obec dostatečně investuje.

Ukazatel udržitelné reprodukce majetku

$$\frac{\text{Kapitálové výdaje}}{\text{Odpisy dlouhodobého majetku}} \quad (10)$$

Ukazatel udržitelné reprodukce majetku lze spočítat jako podíl kapitálových výdajů na odpisech dlouhodobého majetku. Tento ukazatel zachycuje spotřebu kapitálových výdajů na obnovu majetku.

Podrobnější popis vzorců a interpretace výsledků lze nalézt v teoretické části práce. Všechny údaje k výpočtu těchto ukazatelů je možno nalézt na stránkách Českého statistického úřadu nebo na informačním portálu monitor, který spravuje Ministerstvo financí.

Výsledky ukazatelů obcí budou sloužit k finanční analýze, která bude provedena pomocí moderních metod, a to scoringu a bodovací metody. Zvolené metody poté poslouží ke zhodnocení a porovnání hospodaření obcí v daných letech. Nejprve tedy budou obce porovnávány a hodnoceny na základě výsledků ze scoringové metody. Následně budou obce porovnány a hodnoceny na základě výsledků z bodovací metody. A poté budou porovnávány metody mezi sebou.

V závěru analytické části práce budou shrnuty a zhodnoceny všechny výsledky dohromady. Také bude zhodnoceno, jak která obec hospodařila při zvážení obou metod. Dále budou navrhnuty obecné možnosti na zlepšení hospodaření daných obcí.

3 Teoretická východiska

Obec je samosprávný celek, který je oprávněn ze zákona ustavovat demokraticky své samosprávné orgány a rozhodovat relativně samostatně ve všech věcech svěřených obci do samosprávné působnosti.¹ Obec je základním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí územní obce. Obec je veřejnou korporací, vstupuje do právních vztahů svým jménem, nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů a má vlastní majetek.²

Obce lze rozlišit podle rozsahu výkonu státní správy:

- obec I. stupně – jedná se o obec s běžným obecním úřadem vykonávající základní rozsah samosprávy,
- obec II. stupně – jedná se o obec s pověřeným obecním úřadem vykonávající mimo základní rozsah samosprávy ještě další státní správu pro správní obvod zahrnující více obcí
- obec III. stupně – jedná se o obec s obecním úřadem s rozšířenou působností vykonávající mezičlánek mezi krajskými úřady a obecními úřady. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají navíc některé oblasti působnosti pro svůj správní obvod, ale také pro další obce v okolí.

Obec je spravována svými orgány – volené, výkonné a poradní. Důležité je rozlišit, zda tyto orgány vykonávají funkci samostatné či přenesené působnosti.

Voleným orgánem je zastupitelstvo. To plní úkoly svěřené do samostatné působnosti. V přenesené působnosti rozhoduje pouze pokud to stanoví zákon o obcích nebo zvláštní zákon. Zastupitelstvo tedy spravuje obec a volí starostu, který obec zastupuje navenek a stojí v čele obecního úřadu. V jeho nepřítomnosti ho zastupuje místostarosta. Radu tvoří starosta, místostarosta a další členové z řad zastupitelů.³ Rada obce je výkonný orgán v rámci samostatné působnosti obce a v rámci této činnosti odpovídá zastupitelstvu. Pokud v obci není rada, funguje místo rady obce starosta. Obecní úřad v samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada obce. V přenesené působnosti pak vykonává státní

---

¹ ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

² ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

³ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 28 ISBN 978-80-7357-614-1.

správu. Obecní úřad se skládá ze starosty, který stojí v čele, místostarosty, tajemníka a dalších zaměstnanců.⁴

3.1.1 Majetek obce

Majetek obce slouží k ovlivňování a plnění sociálně-ekonomického rozvoje daného území. Také je důležitým ekonomickým předpokladem existence územní samosprávy. O majetku obce rozhodují jeho orgány, které s ním musí hospodařit účelně a v souladu se zájmy a úkoly obce, které jí vyplývají ze zákona vymezené působnosti. Dobré hospodaření obce s majetkem přináší příjmy. Obce mohou majetek prodat, převést na jinou osobu, avšak v souladu se zákonem o obcích, který tuto skutečnost upravuje.⁵

Zásadní pro majetek obcí byla novela zákona o majetku obcí (zákon č. 114/2000, Sb.), která vešla v účinnost od 1. července 2000 a vyřešila problém územního nástupnictví. Do té doby, pokud zanikla obec (i v případě spojení obcí), přecházel původní majetek obce do vlastnictví státu. Až díky této novele přechází majetek na obci, ve které na území zaniklé obce nově vznikla. Soubor věcí, které dále kvůli novele zákona vstupují do vlastnictví obce, byl taxativně vymezen v zákoně.

3.2 Územní rozpočet

Rozpočet je seznam všech plánovaných příjmů a výdajů. Je to toková veličina, proto velmi často dochází k časovému nesouladu mezi vývojem příjmů a výdajů. Napomáhá k dosažení stanovených finančních cílů. Může ho sestavovat stát, organizace, podnikatel nebo rodina.⁶

Územní rozpočet je decentralizovaný rozpočet obcí a krajů, který funguje na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalentnosti. Je to plán, podle kterého se hospodaří. Hospodařit podle ročního rozpočtu je povinnost stanovená zákonem. Územní rozpočet je také politickým nástrojem k realizaci volebních programů.⁷

---

⁴ MARKOVÁ, H. Finanční hospodaření územních samosprávných celků, s. 30. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008. ISBN 978-80-87146-08-8.

⁵ PEKOVÁ, J. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.

⁶ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 213.

⁷ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 211.

Z účetního hlediska ho lze chápat jako bilanci příjmů a výdajů za rozpočtové období. Hospodaření lze charakterizovat tímto vztahem⁸:

$$F_1 + P - V = F_2 \quad (2)$$

Kde F_1 je bráno jako stav peněžních prostředků v rozpočtu na počátku roku. P jsou příjmy, které do rozpočtu proudí. V jsou výdaje a F_2 konečný stav peněžních prostředků.

Pokud je F_2 větší než F_1 , jedná se o kladný zůstatek peněžních prostředků, který se používá buď ke krytí rozpočtových výdajů, převedení do peněžních fondů nebo si obec vytvoří rezervu. Tu může použít v dalším roce například k úhradě ztráty. Avšak pokud je F_1 větší než F_2 , jedná se o schodek hospodaření. K takové situaci může dojít, protože některé příjmy (např. daňové) obec obdrží až na začátku nového rozpočtového období. Obec je nucena použít rezervu z minulých let, aby vyrovnala bilanci. Pokud nemá obec tvořenou rezervu, musí schodek pokrýt návratnými zdroji, splatnými z rozpočtu z dalších let.⁹

Rozpočtové období je stejné s rozpočtovým obdobím celé fiskální soustavy. V ČR trvá jeden rok a je shodný s kalendářním rokem.^{10,11}

3.2.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces jsou všechny fáze fiskálního procesu přes návrh, schválení, po průběžnou kontrolu a zanalyzování skutečného vývoje. Doba trvání tohoto procesu je obvykle delší než fiskální rok a to 1,5 – 2 roky.¹²

Etapy rozpočtového procesu:

- 1) Sestavení návrhu,
- 2) schvalování rozpočtu
- 3) plnění a změny rozpočtu,

---

⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 51 Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

⁹ ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

¹⁰ Např. ve Velké Británii rozpočtový rok začíná 1. dubna a končí 31. března

¹¹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 51.

¹² RÍOS, A., GUILLAMÓN, M., BENITO, B., BASTIDA F. The influence of transparency on budget forecast deviations in municipal governments. *Journal of Forecasting* [online]. 2018, 37(4), 457-474 [cit. 2018-11-29]. DOI: 10.1002/for.2513. ISSN 02776693. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/for.2513>

4) závěrečný účet.

1) Sestavení návrhu

Sestavení návrhu rozpočtu provádí výkonný orgán obce, zpravidla finanční odbor. Zahrnuje sestavení tzv. **rozpočtového výhledu**, který musí být od roku 2001 povinně sestavován. Tuto povinnost ukládá zákon č. 477/2008 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Podle novely je nezpracování rozpočtu a rozpočtového výhledu posuzováno jako správní delikt, za který může být uložena pokuta. Míru podrobnosti rozpočtového výhledu udává zákon. Je sestaven alespoň ve čtyřech základních ukazatelích: celkové pohledávky, celkové závazky, celkové příjmy a celkové výdaje. Předpokládá se, že míra podrobnosti u větších obcích bude větší. Výhled slouží jako pomocný nástroj finančního střednědobého plánování rozvoje hospodaření. Sestavuje se z přijatých závazků a uzavřených vztahů na 2 až 5 let po roce, na který se rozpočet sestavuje.

V návrhu se musí objevit konkrétní požadavky jednotlivých vedoucích odborů a zastupitelů. Návrhy by měly být na základně analýzy hospodaření z minulých dvou let.

Pokud se územně samosprávný celek podílí na programu, projektu spolufinancovaným Evropskou unií, musí jeho rozpočet pro daný rozpočtový rok zahrnovat stanovenou výši finančních prostředků určených na pokrytí programu projektu Evropské unie.

2) Schvalování rozpočtu

Rozpočet schvaluje zastupitelstvo. Většinou se rozpočet sestavuje jako vyrovnaný. Může být však také schválen rozpočet přebytkový, a to pokud jsou některé příjmy z daného roku určeny k použití až v dalších letech nebo jsou vymezeny ke splácení jistiny úvěrů k letům minulých. Schválený rozpočet může být i schodkový, pokud se prokáže, že je možné schodek zaplatit buď z přebytku z minulých let, nebo pomocí návratných zdrojů. Podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, se za návratné zdroje při schvalování schodkového rozpočtu považuje: smluvně zabezpečená půjčka, příjem z prodeje komunálních dluhopisů územního samosprávného celku, úvěr nebo návratná finanční výpomoc. Rozpočet musí být reálný, pravdivý a úplný.¹³

---

¹³ ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

3) Plnění a změny rozpočtu

Za plnění zodpovídají výkonné orgány obce, kraje¹⁴. Pokud mají výkonné orgány návrhy na změny v rozpočtu, předkládají je voleným orgánům, které tyto návrhy schvalují. V některých případech¹⁵ mohou změny v rozpočtu schvalovat i výkonné orgány. Změny v rozpočtu mohou být z důvodu:

- věcných změn (např. neuskutečnění investice),
- organizačních změn (např. zřízení nebo zrušení příspěvkové organizace),
- metodických změn (např. změna v legislativě).

Změna rozpočtu se provádí na základě rozpočtového opatření. Rozpočtové opatření se provádí povinně, jinak by se jednalo o správní delikt, a to v případě změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu, změny závazných ukazatelů vůči jiným subjektům, nebo v případě nebezpečí rozpočtového schodku. Rozpočtové opatření by mělo respektovat strukturu původního schváleného rozpočtu.¹⁶

4) Závěrečný účet

Do závěrečného účtu se zaznamenává skutečné hospodaření obce, příjmy a výdaje podle rozpočtové skladby za uplynulé rozpočtové období. Nezbytnou součástí je také vyúčtování finančních vztahů, a to ke státnímu rozpočtu, státním fondům, Národnímu fondu, rozpočtu krajů a obcí a k hospodaření dalších osob. Sestavuje ho výkonný finanční odbor, nebo rada. Kontroluje a schvaluje ho zastupitelstvo. Územně samosprávný celek a dobrovolný svazek obcí je povinen si svoje hospodaření za uplynulý rok nechat přezkoumat. Kontrolorem může být buď krajský úřad, který musí být požádán do 30. června každého kalendářního roku, nebo auditor. Skutečnost, že pro přezkoumání hospodaření byl zvolen auditor, je nutné oznámit krajskému úřadu. Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření je také součástí závěrečného účtu.

Územně samosprávný celek je povinen zveřejnit návrh závěrečného účtu nejméně 15 dní před zahájením jeho projednání orgány zastupitelstva územně samosprávného celku. Musí

---

¹⁴ ČERVENKA, M. Soustava veřejných rozpočtů. Praha: Leges, 2009, s. 53. ISBN 978-80-87212-11-0.

¹⁵ Volené orgány mohou schvalovat změny v rozpočtu v případě, že zastupitelstvo deleguje pravomoci na starostu, nebo radu.

¹⁶ HUBINKOVÁ, E. Rozpočtový proces: dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění posledních předpisů a jeho novely dané zákonem č. 23/2017 a 24/2017 Sb. [online]. 10. srpna 2017, s 10 [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/assets/kontrola/rozpocetovy-proces-aktualni-k-1--7-2017.pdf>

tak učinit na internetových stránkách v plném znění a na úřední desce v užším rozsahu, který obsahuje údaje o plnění příjmů a výdajů podle třídění jednotek rozpočtové skladby. Také se tam musí objevit závěr zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření.

Výsledkem projednání závěrečného účtu je buď souhlas s hospodařením - bez výhrad, nebo souhlas s výhradami. Na základě něho provede územně samosprávný celek a svazek obcí opatření, které povede k nápravě připomínek a chyb.

3.2.2 Rozpočtové zásady

Po celou dobu rozpočtového procesu musí být dodržovány rozpočtové zásady.¹⁷

1. Každoroční sestavování a schvalování územního rozpočtu,
2. reálnost a pravdivost rozpočtu,
3. úplnost a jednotnost rozpočtu,
4. dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu
5. publicita.

1) Každoroční sestavování a schvalování územního rozpočtu. Pokud není do začátku rozpočtového období, což v ČR připadá na 1. ledna, územní rozpočet schválen, tak obce hospodaří podle tzv. rozpočtového provizoria. Zajištění plynulosti hospodaření a stanovení pravidel rozpočtového provizoria má na starost zastupitelstvo obce. Podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti nesmí měsíční výdaje překročit jednu dvanáctinu z výdajů minulého rozpočtového období. Vyšší výdaje může mít obec pouze v případě výdajů spojenými s přefinancování projektu, který je spolufinancován Evropskou unií, nebo pokud jiný zákon související se zvýšením financování výdajů, nestanovil jinak.

2) Reálnost a pravdivost rozpočtu znamená udělat reálný odhad příjmů a výdajů, aby je bylo možné splnit a nebyly potřeba úpravy v rozpočtu během roku.

3) Úplnosti a jednotnosti rozpočtu je docíleno na základě závazné rozpočtové skladby (viz kapitola o rozpočtové skladbě), podle které je každý rozpočet územně samosprávných celků sestavován. Rozpočtovou skladbu stanovuje Ministerstvo financí ČR pomocí vyhlášky.¹⁸

---

¹⁷ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 213

¹⁸ ČESKO. Zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

4) Dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu spočívá v naplánování rozpočtu z dlouhodobějšího hlediska a předjímání budoucí situace. Například tak, aby nedocházelo k chronickému deficitu.¹⁹

5) Publicita, jejímž cílem je dobrá informovanost občanů o zacházení obce s finančními prostředky. Důsledkem je pak účinná občanská kontrola.

3.2.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba třídí příjmy a výdaje rozpočtu do jednotlivých tříd, kterými jsou povinni se řídit podle Vyhlášky Ministerstva financí o rozpočtové skladbě (Vyhláška č. 323/2002) osoby uvedené v paragrafu 1, odstavci 1, při označování svých rozpočtových i skutečných příjmů a výdajů. Rozpočtová skladba také umožňuje zabezpečit jednotnost a přehlednost, analyzovat příjmy a výdaje v čase, v prostoru a v rozpočtové soustavě, sumarizovat příjmy a výdaje a zajistit potřebné informace k rozpočtové politice.

Třídění příjmů a výdajů podle rozpočtové skladby²⁰:

- odpovědnostní, jedná se o třídění příjmů a výdajů z východiska odpovědnostního, a to podle správců kapitol²¹,
- druhové třídění znamená třídění všech příjmů a výdajů podle druhu.
- Odvětvové jedná se o třídění příjmů a výdajů z východiska odvětvového na paragrafy:
  - zemědělství a lesní hospodářství,
  - průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,
  - služby pro obyvatelstvo,
  - sociální věci a politika zaměstnanosti.
- Dále bezpečnost státu a právní ochrana,

---

¹⁹ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 213.

²⁰ ČESKO. Ministerstvo financí. Vyhláška č. 323/200 Sb., o rozpočtové skladbě. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2002/vyhlaska-c-323-2002-sb-3461>

²¹ Správci kapitol státního rozpočtu (dále jen "správci kapitol") ústřední orgány státní správy a další organizační složky státu, stanoví-li zvláštní zákon, že tyto organizační složky státu mají samostatnou kapitolu ve státním rozpočtu nebo že mají postavení ústředního orgánu státní správy nebo že mají postavení ústředního orgánu státní správy pro rozpočtové účely" § 3 písm. g) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

- všeobecná veřejná správa a služby,
- třídění konsolidační, podkladové, prostorové, nástrojové, doplňkové, programové, účelové, strukturní a transferové.

3.2.3.1 Druhé třídění

Druhé třídění patří k základním tříděním rozpočtové skladby na příjmy a výdaje obcí.

Tabulka 1 Druhé třídění

Příjmy	1. Daňové příjmy
	2. Nedaňové příjmy
	3. Kapitálové příjmy
	4. Přijaté dotace
Výdaje	5. Běžné výdaje
	6. Kapitálové výdaje
	8. Financování

Zdroj: *Vlastní zpracování, PROVAZNIKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 105.*

Třída 1 - daňové příjmy patří z ekonomického hlediska mezi příjmy běžné, tzn. že se každý rok opakují, avšak ne vždy ve stejné výši. Jsou to příjmy, které jsou povinné, neopětované a plynou z daní z příjmu, daní ze zboží a služeb, daní a poplatků ze služeb, cla, majetkových daní, zdravotního a sociálního pojištění, ostatní daňové příjmy.²²

Třída 2 - nedaňové příjmy lze z ekonomického hlediska zařadit mezi příjmy běžné. Jedná se o opětované příjmy, do kterých patří příjmy z vlastní činnosti, přijaté sankční platby a vratky transferů, z prodeje nekapitálového majetku, přijaté splátky, sdílené příjmy s národním orgánem.²³

²² OLEJNICZAK, J. Shares in income taxes as a budget revenues of urban-rural municipalities. 19th International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings. Brno: Masarykova Univerzita, 2016, s. 868-875. ISBN 978-80-210-8273-1.

²³ PEKOVÁ, J. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR.

Třída 3 - **kapitálové příjmy** slouží jako zdroj financování investic. Patří sem příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.²⁴

Třída 4 - **přijaté dotace** jsou nenávratné a neopětované. Získávají se z rozpočtů centrální úrovně, z rozpočtů územní úrovně, z vlastních fondů a ze zahraničí. Dělí se na běžné a kapitálové.²⁵

Třída 5 – **běžné výdaje** se dělí na neinvestiční nákupy, neinvestiční transfery a neinvestiční půjčky. Neinvestiční nákupy jsou opětované výdaje za zboží a služby, které jsou neinvestiční povahy a náklady spojené s výdaji za zaměstnance, např. pojistné placené zaměstnavatelem, nákup materiálu, energie a paliv nebo výdaje související s neinvestičními nákupy. Do neinvestičních transferů patří neopětované a neinvestiční výdaje typu dotací a příspěvků mimo rozpočtovou jednotku, např. neinvestiční transfery obyvatelstvu, neinvestiční transfery do zahraničí, neinvestiční transfery vlastním fondům, a tak dále. U neinvestičních půjček se jedná o návratné půjčení peněz jiným subjektům na neinvestiční výdaje.²⁶

Třída 6 – **kapitálové výdaje** neboli investiční výdaje se dělí na investiční výdaje, transfery a půjčky. Investiční výdaje jsou výdaje opětované, za účelem investování. Patří sem nákup akcií a majetkových podílů a investiční nákupy. Investiční transfery mají typ dotací a příspěvků poskytnuté na účel investování. Jsou neopětované. Investiční půjčky jsou návratné prostředky poskytované jiným subjektům za investičním účelem.²⁷

Třída 8 – **financování** má specifické postavení. Zachycuje tzv. stavové údaje. To znamená, že na rozdíl od předešlých tříd nezachycuje operace peněžních toků. Zachycují změnu stavu finančních prostředků na bankovních účtech, a také jakým způsobem jsou příjmy a výdaje financovány, např. výdaje na splátky jistin dříve přijatých půjček. Mezi financující operace patří opravné položky k peněžním operacím, operace mimorozpočtové, dlouhodobé půjčky, a to jak přijaté, tak poskytnuté. Projeví se také v zajištění salda územního rozpočtu. Pokud totiž je výsledkem hospodaření přebytek, tzn., že příjmy jsou větší než výdaje, bude znaménko u financování mínus. Protože to zahrnuje splácení závazků, poskytování půjček,

---

²⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání

²⁵ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*

²⁶ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání

²⁷ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*

nebo tvorbu rezervy. Jestliže je však výsledkem hospodaření schodek (výdaje jsou větší než příjmy), je znaménko u financování kladné, což znamená snížení stavu hotovosti, nebo přírůstek termínovaných závazků. Jedná se o ukazatele potřebné k sestavení účetního výkazu o plnění příjmů a výdajů, který se předkládá každý měsíc Ministerstvu financí ČR.²⁸

Druhé příjmy se tedy dělí na vlastní příjmy a přijaté dotace. Vlastní příjmy se dále dělí na kapitálové a běžné, ty běžné se dále ještě dělí na daňové a nedaňové. Přijaté dotace se štěpí na běžné neboli neinvestiční a kapitálové – investiční.²⁹

3.2.4 Daňové příjmy obcí

Daňové příjmy představují skoro polovinu celkových příjmů obcí, proto jsou nejdůležitějším příjmem do obecního rozpočtu a mají zásadní vliv na jejich finanční stabilitu. Daňové příjmy se skládají z daní **svěřených (výlučných)** a **sdílených**. Mezi svěřené daně patří například daň z nemovitosti, daň z příjmů právnických osob, kde poplatník je obec. Tyto daňové příjmy plynou ve 100 % do rozpočtů obcí. Svěřenými daněmi jsou v současné době **daň z nemovitých věcí (alokačně) a daň z příjmů PO, placená obcemi**. U sdílené daně je výnos rozdělován podle procentuálního určení mezi veřejné rozpočty – statní rozpočet, obecní rozpočet a rozpočet krajských úřadů. Procentuální rozdělení u sdílených daní vychází ze zákona č. 243/2000 Sb. zákon o rozpočtovém určení výnosů a některých daní územním samosprávným celkům a některým statním fondům, ve znění pozdějším (zákon o rozpočtovém určení daní - RUD).³⁰ Sdílenými daněmi jsou: **DPH, daň z příjmů PO (bez daně placené obcemi), daň z příjmů FO vybíraná srážkou, daň z příjmů FO ze samostatné činnosti, daň z příjmů FO ze závislé činnosti**. Do daňových příjmů patří také **místní a správní poplatky**. Správní poplatky jsou vybírány povinně na základě zákona č. 634/2004 Sb. zákon o správních poplatcích, jejichž předmětem jsou činnosti správního úřadu, které souvisejí s výkonem veřejné správy, např. povolení stavby, vystavení dokladů, výpis z matriky a regulační poplatky (hrací automaty, provozování kasin a vybraných živností). Jejich sazebník je v příloze zákona o správních poplatcích, obec tedy nemá nárok ovlivňovat výši poplatků.³¹

---

²⁸ PEKOVÁ, J. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR

²⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 105.

³⁰ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 110.

³¹ POTĚŠIL, L., PAŘÍZKOVÁ, I. *Zákon o správních poplatcích a předpisy související*: Kometář. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-781-3.

Místní poplatky mají fakultativní charakter, to znamená, že je obce mohou, ale nemusí vybírat. Zákon 565/1990 Sb., o místních poplatcích ukládá, které místní poplatky smějí obce vybírat:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský a rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.³²

V České republice na základě úpravy daňového určení o rozpočtových pravidlech byla 1. ledna 1993 přijata nová daňová soustava, která postupně procházela několika zásadními změnami. Snahou zamezení neopodstatněného přidělování daňových příjmů.

3.2.4.1 Rok 1993 – 1995

V roce 1993 byla přijata nová daňová soustava, díky které se stala součástí rozpočtů daň z příjmů fyzických osob, a to vedlo ke zvýšení příjmů obcí.

Obcím tedy ze 100 % náležel výnos z:

- daně z příjmů fyzických osob z podnikání a jiné samostatně výdělečné,
- daně z příjmů právnických osob,
- daně z nemovitostí, tento výnos získala obec, na které se nemovitost nacházela,
- místních poplatků.

O daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních prožitků se celookresní výnosy dělily (procenta byla určována podle toho, jaký byl poměr obyvatel v obci k obyvatelům okresu):

- v roce 1993 40 % obce, 60 % okresní úřady,

---

³² ČESKO. Zákon č. 565/1990 Sb., Zákon o místních poplatcích §1.

- v roce 1994 50 % obec, 50 % okresní úřady,
- v roce 1995 55 % obce, 45 % okresní úřady.

Vybraným magistrátním městům (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň) náležel 100 % výnosu z jejich území.³³

3.2.4.2 Rok 1996 – 2000

Obce nemohly ovlivňovat daňový výnos, a tak se stávalo, že obce s podobnými charakteristikami měly jiný výnos v přepočtu na jednoho obyvatele, a to proto, že každá obec patřila do jiného okresku. Proto 1.1. 1996 vstoupila v platnost novela o rozpočtových pravidlech.

Daň z nemovitostí a daň z příjmů fyzických osob z podnikání zůstaly jako jediné 100% výnosem obce. Z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti náleželo obcím 30 % z celookresního výnosu, z těchto 30 % se rozdělovalo 20 % podle „počtu obyvatel dané obce na počtu obyvatel okresu“³⁴ a 10 % podle místa plátcovi pokladny. Dalších 40 % plynulo do státního rozpočtu a zbylých 30 % patřilo okresním úřadům. Celookresní výnos daně z příjmů právnických osob se rozděloval na 80 %, které plynuly do státního rozpočtu a 20 % které získaly všechny obce.

Praha, Brno, Ostrava, Plzeň byly výjimkou, daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti se dělila 70 % do rozpočtu měst a 30 % do státního rozpočtu.³⁵

3.2.4.3 Rok 2001

Do 31.12. 2000 se RUD řídilo podle zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky). Od 1.1. 2001 byl tento zákon zrušen a nahrazen zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění p. p. (zákon o RUD). Svěřenými daněmi, pole nového zákona zůstaly - daň z nemovitostí a daň z příjmů právnických osob placená obcemi. Sdílenými daněmi se staly: daň z příjmů právnických osob ze závislé činnosti, daň z příjmu fyzických

³³ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 111.

³⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 115

³⁵ NETOLICKÝ, M. *Vztahy mezi články rozpočtové soustavy*, s. 136. Brno: Tribun EU, 2010. ISBN 9788073999780.

osob vybíraná srážkou podle zvláštní sazby, daň z příjmů právnických osob, pokud nejsou poplatníkem samy obce, nově daň z přidané hodnoty DPH, daň z příjmů fyzických osob samostatně výdělečně činných, avšak do sdílených daní patřilo pouze 70 % výnosu ze záloh na tuto daň, zbylých 30 % výnosů ze záloh daně patřilo jako výlučný daňový příjem obcím. Následné vyrovnání a dodatečné přiznání nebo dodatečné vyměření daně patřilo celé obcím. Obcím bylo určeno 20,59 % z celostátního výnosu uvedených daní. Z těchto procent náležel jednotlivým obcím výnos podle počtu obyvatel na celkovém počtu obyvatel v ČR k 1. lednu, výsledný podíl je poté upraven přepočítacím koeficientem KVKO (koeficient velikostních kategorií obcí). KVKO byl sestrojen pro 14 velikostních kategorií obcí.³⁶

Tabulka 2 Koeficienty velikostních kategorií obcí

Obce s počtem obyvatel	Koeficient velikostních kategorií obcí
Do 100	0,4213
101-200	0,5370
201-300	0,5630
301-1 500	0,5881
1 501-5 000	0,5977
5 001-10 000	0,6150
10 001-20 000	0,7016
20 001-30 000	0,7102
30 001-40 000	0,7449
40 001-50 000	0,8142
50 001-100 000	0,8487
101 001-150 000	1,0393
Od 150 001	1,6715
Praha	2,7611

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 120*

³⁶ NETOLICKÝ, M. Vztahy mezi články rozpočtové soustavy, s. 145-150.

Způsob propočtu daňového výnosu konkrétní obce:

$$\frac{\text{počet obyvatel} \times \text{KVKO}}{\text{suma násobku z čitatele za všechny obce ČR}} \times \frac{20,59\%}{100} \times \text{objem daní} \quad (2)$$

1.ledna 2002 bylo do zákona o RUD zahrnuto financování krajů. Sdílené daně zůstaly stejné, avšak o celostátní výnos se dělily obce, stát a kraje. To zapříčinilo, že daň z příjmů fyzických osob samostatně výdělečně činných se snížila z 70 % na 60 %. Zbývajících 10 % plynulo do státního rozpočtu jako jeho výluční daň. Novela také měla vliv na daň z příjmů ze závislé činnosti a funkčních prožitků, obcím náležel podíl 1,5 % z celorepublikového výnosu podle počtu zaměstnanců v obci ku počtu zaměstnanců v ČR.³⁷

3.2.4.4 Rok 2008

V roce 2008 vstoupila v platnost další novela, která bere v potaz, že výdaje obcí jsou závislé na více faktech než jen na počtu obyvatel (např. rozloha a poloha obce, struktura osídlení, občanská vybavenost, kvalita služeb atd.). Nejdůležitějším bodem této novely bylo, že doplnila dosud platné kritérium o počtu obyvatel upravené KVKO o nová kritéria, která měla lépe odrážet výdajové potřeby obcí. Kritéria rozšířila o:

- kritérium celkové výměry obce s váhou 3 %,
- kritérium prostého počtu obyvatel s váhou 3 %,
- kritérium počtu obyvatel obce upraveného koeficientem velikostních kategorií obcí s váhou 94 %, toto kritérium prošlo úpravou z původního základního kritéria, tak aby nedocházelo ke skokovým přechodům mezi příjmy obcí. Tato úprava umožnila zavedení tzv. koeficientů postupných přechodů.

Na základě koeficientů postupných přechodů se násobí ta část počtu obyvatel, která spadá do příslušné kategorie počtu obyvatel (neplatí pro Prahu, Brno, Ostravu a Plzeň, ty disponují samostatnými koeficienty pro stanovení jednotlivých podílů na sdílených daních). Velikostní kategorie (KVKO) byly sníženy z původních 14 na 4. Také došlo ke zvýšení sdílených daňových příjmů obcí z 20,59 % na 21,04 %. Výlučnými daněmi i nadále zůstává

---

³⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 115 – 122.

daň z nemovitostí a daně z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec.³⁸

Tabulka 3 Koeficienty postupných přechodů

Počet obyvatel v obci od – do	Koeficienty postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0-300	1,0000	$1,0000 \times \text{počet obyvatel}$
301-5 000	1,0640	300 $+ 1,0640 \times \text{počet obyvatel obce přesahujících 300}$
5 000-30 000	1,3872	5 300,8 $+ 1,3872 \times \text{počet obyvatel obce přesahujících 5 000}$
30 001 – a více	1,7629	39 980,8 $+ 1,7629 \times \text{počet obyvatel obce přesahujících 30 000}$

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 126.*

Konkrétní podíl na celkovém hrubém výnosu sdílených daní se vypočítá jako celkový součet příslušných podílů násobený vahami.

Výpočet konkrétních kritérií:

- prostý počet obyvatel s vahou 3 % se vypočítá jako prostý podíl obyvatel konkrétní obce na celkovém počtu obyvatel obcí v ČR,
- výměr obce s vahou 3 % se vypočítá jako podíl výměry konkrétní obce na celkové výměře obcí v ČR,
- počet obyvatel upraveného koeficientem s vahou 94 %.

Výpočet probíhá v několika krocích. Jak již bylo uvedeno Praha, Brno, Ostrava, Plzeň mají k dispozici speciální přepočítací koeficienty. Jejich podíl na sdílených daních je pomocí těchto koeficientů vypočítaný jako první. Poté se zjistí, jaký je podíl na sdílených daních u ostatních obcí v ČR, bez Prahy, Brna, Ostravy a Plzně. Počet obyvatel se upraví pomocí koeficientu postupných přechodů (viz tabulka 4) v dané obci. Poté vypočítáme podíl přepočteného počtu obyvatel na celkovém součtu násobků pro ostatní obce v ČR, pro rok

³⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 126-127.*

2008 tento podíl činí 10 087 198, 4851.³⁹ V závěru je potřeba ještě upravit podíl procentem, kterým se ostatní obce podílejí na části celostátního hrubého výnosu daní na základě vyhlášky Ministerstva financí č. 316/2008 odstavec 1 písm. b) až f).⁴⁰ V roce 2008 tento podíl činil 53,515728 %.

Z hlediska obcí je důležitý výsledný procentní podíl, který je publikován ve vyhlášce Ministerstva financí, která vchází v účinnosti zpravidla 1. září.⁴¹

3.2.4.5 Rok 2013

V roce 2013 proběhla novela zákonem č. 295/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 243/2001 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Jejím důvodem byly velké disproporce v daňových příjmech na obyvatele mezi jednotlivými velikostními kategoriemi obcí. Obce s velikostními kategoriemi 1 000 – 10 000 dosahovaly nejmenších příjmů na obyvatele, zatímco nejmenší kategorie obcí a velká města dosahovala největších příjmů. Proto vznikla U-křivka.⁴² Dalším důvodem k novele bylo kritérium celkové rozlohy katastrální výměry. Zjistilo se, že kritérium katastrálního výměru způsobuje neopodstatněné rozdíly v daňových příjmech obcí, z důvodu značné katastrální výměry území, a to hlavně u malých obcí. Proto novela omezila možnost započítat katastrální výměru obce maximálně na 10 hektarů na obyvatele. Dále novela zavedla kritérium počtu žáků základních a mateřských škol. Jejím cílem bylo odstranění sporů mezi obcemi o úhradě neinvestičních nákladů.

Kritéria pro výpočet podílu na sdílených daní byla tyto:

- celková výměra obce, maximálně 10 ha na obyvatele s váhou 3%,
- prostý počet obyvatel, u kterého se změnila váha z 3 % na 10 %,

---

³⁹ STRÁNSKÁ, P. Metodika výpočtu sdílených daní plynoucích do rozpočtů obcí [online]. Univerzita Pardubice, Ústav matematiky. Dostupné z: <http://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/38025/str;jsessionid=4A9954E89DA14C7C1CF09EF227F94597?sequence=1>

⁴⁰ ČESKO. Ministerstvo financí. Vyhláška č. 316/2008 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2018/vyhlaska-c-429-2017-sb-30622>

⁴¹ STRÁNSKÁ, P. Metodika výpočtu sdílených daní plynoucích do rozpočtů obcí [online]. Univerzita Pardubice, Ústav matematiky.

⁴² PROVAZNIKOVA, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 128.

- nově kritérium počtu žáků v ZŠ a MŠ s váhou 7 %, zde záleží na poměru žáků navštěvující školu zřízenou obcí, k počtu těchto žáků za všechny obce, který se pak vynásobí 7 %,
- počet obyvatel upravený koeficientem postupných přechodů mezi velikostními kategoriemi obce, zde se váha snížila z 93 % na 80 %.⁴³

Novelizována byla také tabulka s koeficienty postupných přechodů

Tabulka 4 Koeficienty postupných přechodů

Počet obyvatel v obci	Koeficienty postupných přechodů	Násobek postupných přechodů
0-50	1,0000	$1,0000 \times \text{počet obyvatel}$
51-2000	1,0700	$50 + 1,0700 \times \text{počet obyvatel obce přesahujících 50}$
2001-30 000	1,1523	$2\ 136,5 + 1,1523 \times \text{počet obyvatel obce přesahujících 2 000}$
30 001 – a více	1,3663	$34\ 400,9 + 1,3663 \times \text{počet obyvatel obce přesahujících 30 000}$

Zdroj: PROVAZNIKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 126.*

Praze, Brnu, Ostravě a Plzni se změnilы přepočítací koeficienty, a to znamenalo pokles sdílených daní. Praze z 4,2098 na 4,0641. Brnu, Ostravě a Plzni shodně z 2,5273 na 2,2961.

Sdílené daně zůstaly stejné, ale měnily se podíly, zatím co před novelou byly podíly obcí na sdílených daních shodné u všech 21,4 %, novelou se u některých sdílených daní podíly změnilы. Na výnosu z DPH se podíl obcí snížila na 20,83 %, podíl na ostatních sdílených daních se však zvyšuje na 23,58 % s výjimkou daně z příjmů ze závislé činnosti u ní se zvýšil podíl na 22,87 %. Daň z nemovitých věcí a daň z příjmů placená obcemi nadále zůstává svěřeným příjmem obce.

⁴³ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Důvodová zpráva k zákonu č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, který se mění. s. 9.

Výnos z daně z podnikání fyzických osob nadále zůstala motivační složka - 30 % výlučně do rozpočtu obce, 10 % výlučně do státního rozpočtu a 60 % byl celostátní výnos, který se dále dělil mezi kraje 8,92 %, stát 69,98 % a obce 23,58 %.⁴⁴

3.2.4.6 Rok 2016 - 2017

V roce 2016 byla provedena další novela RUD, kde zákon č. 391/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2001 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů. Novela obcím sjednotila podíl na sdílených daních na 23,58 %, kromě DPH, u něhož navýšila podíl z 20,83 % na 21,4 %. V roce 2017 nabylo účinnosti další ustanovení novely, které zrušilo motivační složku, která byla výlučným příjmem obcí (jednalo se o 30 %) u daně z podnikání fyzických osob. Nově tedy 40 % výnosu z daně z podnikání fyzických osob patřil výlučně státu a 60 % se rozdělilo v poměru 8,92 % kraje, 23,58 % obce a 67,5 % stát.⁴⁵

3.2.4.7 Rok 2018

V roce 2018 proběhla další úprava zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o RUD), která sjednocuje všechny podíly u sdílených daní na 23,58 %. Podíl 23,58 % již byl u většiny sdílených daní aktuální v roce 2017, ale došlo ke zvýšení podílu DPH z 21,4 % na 23,58 %. V současné době mají tedy všechny sdílené daně stejný podíl. Výlučnou daní nadále zůstává daň z nemovitých věcí (alokačně) a daň z příjmů právnických osob placená obcí. Dále se zvýšila váha u kritéria počtu žáků v mateřských školách a základních školách zřizovaných obcí ze 7 % na 9 %.⁴⁶

3.2.4.8 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí je daní sdílenou, takže celý výnos náleží obci, kde se nemovitost nachází. Zároveň u ní jako u jediné mohou do jisté míry ovlivnit výši výnosu, a to pouze

---

⁴⁴ POSLANECKÁ SNĚMOVNA. Důvodová zpráva k zákonu č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů., kterým se mění, s. 16.

⁴⁵ Vývoj RUD v ČR. Sdružení místních samospráv ČR [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/rud-a-danova-kalkulacka/vyvoj-rud-v-cr>

⁴⁶ Vývoj RUD v ČR. Sdružení místních samospráv ČR [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/rud-a-danova-kalkulacka/vyvoj-rud-v-cr>

tam, kde je daň určována pomocí koeficientů, výše koeficientů je limitovaná zákonem. Daňová povinnost vzniká při zařazení nemovitého majetku do katastru nemovitostí ČR. Předmětem daní z nemovitostí jsou pozemky, stavby a jednotky. Existují mnohé výjimky, které jsou od daně z nemovitosti osvobozeny, a nalezneme je v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.⁴⁷

Daně z nemovitých věcí jsou ukládány buď jako jednotkové nebo jako ad valorem. O jednotkou daň se jedná v případě, že je základem daně rozloha pozemků, počet podlaží, velikost zastavěných ploch atd. U daně uložené ad valorem je základem daně cena pozemků a staveb. V České republice je ad valorem, tedy cenou majetku určována sazba daně pouze u zemědělské půdy, hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb. Základem daně u ostatních budov, pozemků a staveb jsou fyzické jednotky tedy m².⁴⁸

Tabulka 5 Sazba daně u pozemků, jejichž základem daně je cena majetku

Pozemky	Sazba daně v % ze základu daně
Orná půda, chmelnice, vinice, zahrada, sad	0,75
Trvalé travnaté porosty, hospodářské lesy, rybníky s intenzivním průmyslovým chodem ryb	0,25

Zdroj: Vlastní zpracování, ČESKO. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, §6 (1).

Tabulka 6 Sazba daně u pozemků jejichž základem daně jsou fyzické jednotky – m²

Pozemky	Kč/m ²	
Stavební pozemky	2,00	
Ostatní plochy	0,20	
Zastavěné plochy a nádvoří	0,20	
Zpevněné plochy pozemků používané k podnikání:	zemědělskou prvovýrobu, lesní a vodní hospodářství	1
	průmysl, stavebnictví, doprav, energetiku, ostatní zemědělskou výrobu	5

Zdroj: Vlastní zpracování, Česko. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, §6 (2).

⁴⁷ MARKOVÁ, H. Finanční hospodaření územních samosprávných celků, s. 54.

⁴⁸ KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie a politika. 6. aktualizované vydání, s. 252. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.

Jak již bylo uvedeno, základem daně ze staveb jsou m², konkrétně tedy „výměra půdorysu nadzemní části stavby v m² k 1. lednu zdaňovacího období“⁴⁹

Tabulka 7 Sazba daně ze staveb činní:

Stavby		Kč/m ²
Obytný dům a příslušenství k budově obytného domu přesahující 16m ² zastavěné plochy		2
Budovy pro rodinnou rekreaci		6
Garáže stojící odděleně od obytných budov		8
Stavby pro podnikatelskou činnost	Zemědělská prvovýroba	2
	Průmysl, stavebnictví, doprava, energetika, ostatní zemědělská výroba	10
	Jiný druh podnikání	10
Zdanitelné stavby		6
Zdanitelné jednotky		2

Zdroj: Vlastní zpracování, ČESKO. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, §11 (1).

Za každé přistavěné patro se cena zvyšuje. Přesná čísla jsou uvedena v zákoně o dani z nemovitých věcí.

Sazba daně se poté násobí koeficientem, který záleží na počtu obyvatel obce při posledním sčítání lidu:

- 1,0 v obcích do 1 000 obyvatel,
- 1,4 v obcích nad 1 000 obyvatel do 6 000 obyvatel,
- 1,6 v obcích nad 6 000 obyvatel do 10 000 obyvatel,
- 2,0 v obcích nad 10 000 obyvatel do 25 000 obyvatel,
- 2,5 v obcích nad 25 000 obyvatel do 50 000 obyvatel,
- 3,5 v obcích nad 50 000 obyvatel a ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských lázních a Poděbradech,
- 4,5 v Praze.⁵⁰

Tento koeficient se uplatňuje pouze pro stavební pozemky, byty a obytné domy.⁵¹

⁴⁹ MARKOVÁ, H. Finanční hospodaření územních samosprávných celků, s. 56.

⁵⁰ ČESKO. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

⁵¹ MARKOVÁ, H. Finanční hospodaření územních samosprávných celků, s. 57.

Dále existuje místní koeficient, kterým může obec stanovit závaznou vyhláškou pro všechny nemovitosti na celém území obce. Místní koeficient může být ve výši 2, 3, 4, 5. Tímto koeficientem se pak vynásobí daň poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, zdanitelných staveb nebo zdanitelných jednotek. S výjimkou pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů.⁵²

3.2.5 Dotace

V ČR jsou převážně vypláceny účelové dotace, a to jak běžné dotace na financování běžných potřeb, tak kapitálové dotace na financování investic. Dotace se dále mohou dělit na nárokové a nenárokové dotace. Nárokové dotace jsou dotace, na které mají obce automaticky nárok, dostávají je pravidelně, aniž by o něm musely žádat. Nenárokové dotace jsou ty, na které obce nemají automaticky nárok, musejí o ně požádat a splnit určitá kritéria. Splnění kritérií pro dotaci není však zárukou, že obce dotaci obdrží, protože rozsah dotačního programu je omezen.

Obce v současné jsou přidělovány tyto typy dotací:

- Dotace definované a schválené v zákoně o státním rozpočtu na příslušný rok. Jsou stabilním a předvídatelným příjmem do obecních rozpočtů na daný rok.
- Dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu (VPS), které spravuje ministerstvo, a to jednak schválené zákonem o státním rozpočtu, v roce 2014 se například jednalo o účelovou dotaci na výdaje spojené s volbami do Evropského parlamentu. A jednak mimořádné (neplánované) dotace, poskytované z rezerv státního rozpočtu.
- Dalšími dotacemi jsou nenárokové dotace z rozpočtových kapitol některým ministerstev.⁵³
- Dotace ze státních mimorozpočtových fondů mohou být jak běžné, tak kapitálové. Například ze Státního fondu dopravní infrastruktury na rozvoj komunikací a infrastruktur nebo dotace ze Státního fondu životního prostředí, které jsou podmíněny vlastní investicí na ekologický rozvoj obce.

---

⁵² ČESKO. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

⁵³ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*, s. 478.

- Dotace od krajů, kraj buď může přerozdělit dotace, které obdržel od státu, nebo kraj v rámci své samostatné působnosti poskytne dotaci obci v rámci programu, který kraj vyhlásil (např. na podporu rozvoje cestovního ruchu).
- Dotace z Evropské unie, které jsou spojeny se samofinancováním ze strany obcí, a proto jsou vypláceny až zpětně. Tyto dotace jsou zpravidla přísně účelové.⁵⁴

3.3 Finanční analýza

K dobrému fungování obce je důležité její finanční zdraví, to znamená kvalitní a efektivní hospodaření s alokačními finančními prostředky územně samosprávného celku. Hlavními oblastmi finanční analýzy jsou běžná část rozpočtu, kapitálová část rozpočtu, hospodaření s majetkem a využívání návratných příjmů.

Analýza kapitálové části rozpočtu se věnuje hlavně struktuře kapitálových příjmů, výdajů a dodržování rozpočtových nákladů na investice. Analýza využívaných návratných příjmů analyzuje dluhy, jejich strukturu a způsoby umořování a analýza hospodaření s majetkem rozebírá způsob jeho využívání.

Základním prvkem analýzy běžné části rozpočtu jsou běžné příjmy a běžné výdaje u kterých se zkoumají faktory, které je nějakým způsobem ovlivňují a působí na jejich vývoj. Analýza se také věnuje příjmům a výdajům, které může obec nebo jiný subjekt územní samosprávy ovlivnit svým rozhodnutím. Do analýzy běžné části rozpočtu také patří analýza salda běžného rozpočtu, analýza dosahovaných úspor, analýza finanční nezávislosti na rozhodnutí státu, analýza efektivnosti a užitečnosti výdajů a analýza vytváření a využívání rezerv.⁵⁵

Cíle finanční analýzy:

- posouzení dosavadního vývoje obce a poskytnutí informací pro rozhodování do budoucna,
- porovnání výsledků různých obcí,

⁵⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání, s. 213.

⁵⁵ PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: Teorie a praxe v ČR*

- poskytnutí informací pro interní a externí subjekty, které mají právo znát jak obec hospodaří (obyvatelé obce, zastupitelstvo, starosta, Ministerstvo financí, věřitelé, atd.).⁵⁶

K požadovaným vlastnostem finanční analýzy patří:

- srozumitelnost,
- jednoznačnost,
- významnost,
- neredundantnost (redundantnost = nadbytečnost).⁵⁷

3.4 Ukazatele finanční analýzy

Ukazatele lze dělit z hlediska způsobu stanovení jejich hodnoty na primární a sekundární. Primární ukazatelé jsou uvedené většinou v účetním výkazu. Sekundární ukazatele se získávají pomocí hodnot primárních ukazatelů.⁵⁸

Ukazatele dále lze dělit z časového hlediska na okamžikové a intervalové. Okamžikové ukazatele, jak již jejich název napovídá, se váží k danému okamžiku. Hodnota intervalových ukazatelů se určuje za dané období.⁵⁹

Mezi nejoblíbenější ukazatele patří poměrové ukazatele. Poměrové ukazatele jsou základním nástrojem finanční analýzy. Aplikace poměrových ukazatelů na účetní výkazy umožňuje rychlou představu o finanční situaci podniku (obce). Principem poměrového ukazatele je, že dává do poměru různé položky rozvahy, nebo výkazů zisků a ztrát. V praxi se však používá jen několik základních ukazatelů, které lze třídit do skupin podle toho, jakou oblast v rámci hospodaření a finančního zdraví podniku hodnotí. Jsou to tyto skupiny ukazatelů:

- ukazatelé zadluženosti,
- likvidity,
- aktivity,
- rentability

---

⁵⁶ KRAFTOVÁ, I. Finanční analýza municipální firmy, s.27. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-778-2.

⁵⁷ KRAFTOVÁ, I. Finanční analýza municipální firmy, s.29

⁵⁸ GRÜNWARD, R., HOLEČKOVÁ, J. Finanční analýza a plánování podniku. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2009. 320 s. ISBN 978-80-86929-26-2

⁵⁹ GRÜNWARD, R., HOLEČKOVÁ, J. Finanční analýza a plánování podniku

- ukazatele kapitálového trhu.⁶⁰

Pomocí ukazatelů sledujeme vývoj jednoho subjektu, který pak můžeme porovnávat s vývojem ukazatelů jiného subjektu. Dále můžeme porovnávat vývoj daného ukazatele v čase.

Pro účely této práce byly zvoleny následující ukazatele.

1. Provozní výsledek hospodaření

$$\text{Běžné příjmy} - \text{Běžné výdaje} \quad (3)$$

Provozní přebytek hospodaření je vlastním zdrojem financování aktivit obce. Provozní výsledek hospodaření je to samé jako saldo běžného rozpočtu (toto označení je používáno dále ve vzorcích). Běžné příjmy jsou součtem daňových příjmů a daňových výdajů. Výsledek by měl být kladný (běžné příjmy by měli být větší než běžné výdaje).⁶¹

2. Podíl salda běžného rozpočtu na běžných příjmech

$$\frac{\text{Přebytek běžného rozpočtu}}{\text{Běžné příjmy}} * 100 \quad (4)$$

Tento ukazatel zachycuje, kolik procent salda běžného rozpočtu tvoří běžné příjmy. Obce by měli dosahovat hodnoty minimálně 10 %. Tzn., že běžné příjmy tvoří minimálně 10 % z přebytku běžného rozpočtu.⁶²

3. Ukazatel krytí dluhové služby

$$\frac{\text{Saldo běžného rozpočtu} + \text{Dluhová služba}}{\text{Dluhová služba}} \quad (5)$$

Z běžného rozpočtu a jeho přebytku lze financovat rozvoj aktivit obce buď:

- přímo – tzn. převodem běžného přebytku do rezervního nebo investičního fondu obce
- nepřímo – tzn., že přebytek běžného rozpočtu použijeme na splácení dluhové služby

⁶⁰ PAVELKOVÁ D., REMEŠ D., ŠTEKER K., KNÁPKOVÁ A. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. 3., kompletně aktualizované vydání, s. 71. Praha: Grada Publishing, 2017. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0563-2.

⁶¹ PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online]

⁶² PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online]

Do dluhové služby patří:

- zaplacené úroky,
- uhrazené splátky,
- splátky jistin,
- splátky leasingu.⁶³

Ukazatel krytí dluhové služby by měl vycházet větší než 1, aby obec byla schopna ze 100 % splácet své dluhy z provozního přebytku a nevyčerpat veškerý svůj provozní přebytek, aby obci zbyly nějaké prostředky jako rezerva. Proto optimální hodnota tohoto ukazatele je nad 1,2, kdy 20 % je bráno jako dostačující rezerva.⁶⁴

4. Ukazatel zadluženosti na jednoho obyvatele

$$\frac{\text{Celková zadluženost}}{\text{Počet obyvatel}} \quad (6)$$

Tento ukazatel zjišťuje zadluženost na jednoho obyvatele. Zahrnuje pouze dlouhodobé závazky. Je tedy očištěn o krátkodobé zdroje financování, protože krátkodobé zdroje financování se na zadlužení projeví jen jeden rok a nepředstavují problém z hlediska finanční stability.⁶⁵

Optimální zadluženost na jednoho obyvatele by neměla přesáhnout 5 000 Kč.⁶⁶

5. Kapacita samofinancování

$$\frac{\text{Hrubý přebytek běžného rozpočtu} + \text{Kapitálové příjmy}}{\text{Kapitálové výdaje}} \quad (7)$$

Tento ukazatel počítá kapacity samofinancování, tedy součet hrubého přebytku běžného rozpočtu a kapitálových příjmů, vyděleno kapitálovými výdaji. Ukazatel říká, zdali je obec schopna samofinancování. Hodnota ukazatele by se měla přibližovat 100 %. Protože minimální potřeba cizích zdrojů je projevem schopnosti samofinancování obce. Pokud je tedy obec schopna se samofinancovat stačí jí na úhradu kapitálových výdajů celkové

---

⁶³ HALÁSEK, D., PILNÝ, J., TOMÁNEK, P. Určování bonity obcí. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2002. ISBN 80-248-0159-0.

⁶⁴ PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online]. Civitas per Populi, 2015, 2015(1) [cit. 2018-11-07]. ISSN 1805-3246. Dostupné z:

http://www.regionálnírozvoj.eu/sites/regionálnírozvoj.eu/files/2015_1cele_cislo.pdf

⁶⁵ HALÁSEK, D., PILNÝ, J., TOMÁNEK, P. Určování bonity obcí.

⁶⁶ PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online].

kapitálové příjmy a provozní přebytek. Hrubý přebytek běžného rozpočtu je ve výpočtu použit, protože je snížený o výdaje spojené s platbou úroků a leasingu, které obec už fakticky jako zdroj na hrazení investic nemá.⁶⁷

6. Saldo kapitálového rozpočtu

$$\text{Kapitálové příjmy} - \text{kapitálové výdaje} \quad (8)$$

Výsledek kapitálového rozpočtu podává informaci o tom, jaký vytváří tlak na zadlužování obce v daném roce. Pokud je saldo kapitálového rozpočtu kladné (příjmy jsou větší než výdaje), jedná se o přebytek a obec je schopna financovat své investice pouze z kapitálových příjmů a investičních dotací, a přitom nečerpá rezervu z přebytku běžného rozpočtu.

Pokud je saldo kapitálového rozpočtu záporné (výdaje jsou větší než příjmy), obec musí čerpat své peněžní rezervy nebo se zadlužit.

Žádoucí pro obce je tedy aby bylo saldo kapitálového rozpočtu přebytkové (výsledek tedy větší než 0).⁶⁸

7. Ukazatel investiční aktivity

$$\frac{\text{Kapitálové výdaje}}{\text{Kapitálové výdaje} + \text{Běžné výdaje}} * 100 \quad (9)$$

Tento ukazatel umožňuje zjistit, zda podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích je optimální a obec dostatečně investuje. Optimální hodnota tohoto ukazatele je nad 20 %.⁶⁹

8. Ukazatel udržitelné reprodukce majetku obce

$$\frac{\text{Kapitálové výdaje}}{\text{Odpisy dlouhodobého majetku}} \quad (10)$$

Tento ukazatel zachycuje spotřebu kapitálových výdajů na obnovu majetku.

Interpretace výsledků tohoto ukazatele:

- Výsledek se rovná 1 - veškeré kapitálové výdaje jsou použity na obnovu majetku. Jedná se o minimální přijatelnou hranici.

⁶⁷ PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online].

⁶⁸ PAVLÍK, M., Jak úspěšně řídit obec a region: Cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5256-3

⁶⁹ PAVLÍK, M., Jak úspěšně řídit obec a region: Cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5256-3

- Výsledek je větší než 1 – obec investuje i nad rámec výdajů nutných k údržbě majetku. Značí to o prosperitě obce.
- Výsledek je menší než 1 – znamená to, že kapitálové výdaje jsou nižší než odpisy a obec nemůže zajistit prostou obnovu majetku a tím spotřebovává majetkovou podstatu.⁷⁰

3.5 Metoda scoringu

Metoda scoringu spočívá v oznámkování kvality bonity hodnoceného subjektu. Pomocí bodové metody hodnocení přiřadíme subjektům na základě výsledků hodnot finančních ukazatelů příslušný počet trestných bodů. Body poté vynásobí vahou, která odráží jejich důležitost v celkovém hodnocení.⁷¹

Pro účely zjištění agregátní bonity obce pomocí scoringu, byla tato metoda zjednodušena formou algoritmu zařazování obcí do tří kvalitativních skupin.

Pro účely zjištění dané agregátní bonity obce byla metoda scoringu zjednodušena formou algoritmu do tří kvalitativních skupin A, B a C. Kvalitativní skupiny se rozdělují na základě dosažených výsledků dílčích ukazatelů.

Na základě praktických zkušeností z hospodaření především měst (lze použít i na obce), jsou každému ukazateli přiřazeny mezní hodnoty, díky kterým se dílčí výpočty řadí do kvalitativních skupin A, B, C. Každý ukazatel má také stanovenou svoji váhu v procentech, podle toho, jak je významný pro hodnocení hospodaření obce.⁷²

---

⁷⁰ PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online].

⁷¹ TOTH, Petr. Financování obcí - sociálně ekonomický rozvoj systému: výstup z projektu GAČR 402/03/1235. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0957-1.

⁷² PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online].

Tabulka 8 Metoda agregace indikátoru finanční stability obce

Název ukazatele	Jednotka výsledku	Mezní hodnoty	Hodnocení	Váha
Provozní výsledek hospodaření	Tis. Kč	> 0	A	0,1
		≤ 0	C	
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech	%	≥ 10	A	0,1
		0-10	B	
		≤ 0	C	
Ukazatel krytí dluhové služby	Podíl	> 1,2	A	0,15
		1-1,2	B	
		≤ 1	C	
Ukazatel zadluženosti na 1 obyvatele	Tis. Kč	< 5	A	0,15
		5-7	B	
		> 7	C	
Kapacita samofinancování	Podíl	≥ 1	A	0,1
		0,8-1	B	
		< 0,8	C	
Saldo kapitálového rozpočtu	Tis. Kč	> 0	A	0,1
		≤ 0	B	
Ukazatel investiční aktivity	%	≥ 20	A	0,15
		15-20	B	
		≤ 0	C	
Zajištění udržitelné reprodukce majetku	Podíl	≥ 2	A	0,15
		1-2	B	
		< 1	C	

Zdroj: PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. *Regionální rozvoj mezi teorií a praxí* [online].

Aby bylo možné určit do jaké hodnotící kategorie obec spadá, musejí být splněny tyto kritéria (všechny současně):

- A... $A > 60 \%$, $B < 40 \%$, $C = 0$
- B... $A \leq 60 \%$, $B \geq 40 \%$, $C < 30 \%$,
- C... $C \geq 30 \%$

Aby obec dosáhla hodnotící kategorie A, musí mít více než 60 % hodnot ukazatelů hodnocených kategorií A. Také nesmí mít více než 40 % hodnot spadajících do skupiny B. A zároveň však nesmí mít žádné ukazatele, které by byly hodnoceny kategorií C.

Pokud obec má hodnocení ukazatelů kategorií C větší nebo rovno 30 %, jedná se o neuspokojivé hospodaření a obec se řadí do hodnotící kategorie C.

Kategorie B odpovídá průměrnému hodnocení obcí.⁷³

Výsledné kategorie lze interpretovat:

- **Kategorie A** odpovídá obci, která má optimální finanční stabilitu, dostatečnou a přiměřenou investiční aktivitu.
- **Kategorie B** odpovídá obci, která má uspokojivou finanční stabilitu a jeho hospodaření udržitelné za předpokladu zachování stávajících hodnot ukazatelů.
- **Kategorie C** odpovídá obci, která je finančně nestabilní, do budoucna velmi rizikové a hrozí zpomalení či zastavení jeho rozvoje. Neodpovídá kritériím ekonomické udržitelnosti.⁷⁴

3.6 Bodovací metoda

Bodovací metoda spočívá ve stanovení bodovací stupnice, podle libovolného rozsahu. Platí, čím je kritérium důležitější, tím má větší počet bodů.⁷⁵

Pro potřeby této práce použijeme stupnici 1-3, kterou budeme aplikovat na vypočítané ukazatele finanční analýzy. Zde bude platit, že obec s nejlepším výsledkem ukazatele obdrží 3 body, obec s nejhorším výsledkem ukazatele obdrží 1 bod a obec mezi nimi dostane 2 body. Pokud měly obce hodnotu ukazatelů stejnou, obdrží obě obce stejný počet bodů, tzn.,

---

⁷³ PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online].

⁷⁴ PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online].

⁷⁵ ŠUBRT, T. Ekonomicko-matematické metody. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-563-0.

pokud měly obě obce hodnotu ukazatele shodnou a je lepší než hodnota ukazatele třetí obce, obdrží obě obce 3 body a zbylá obec 1 bod.

Poté sečteme u každé obce body, které obdržela za všechny ukazatele v daném roce. Obec s nejvíce body hospodařila ze všech hodnocených obcí nejlépe, obec s nejméně body naopak hospodařila nejhůře.

Bodovací metoda neřeší, jak efektivně obec hospodaří, ale přiděluje body, podle kterých pak lze sestavit pořadí, které obci vycházejí ukazatele nejlépe a které hůře.

4 Analytická část

V této části práce byla na vybraných obcích Budčeves, Volanice a Vrbice v letech 2015, 2016 a 2017 provedena finanční analýza. Důvodem finanční analýzy bylo zjištění finančního zdraví obce. Všechny tři obce jsou obce se základní výkonem státní správy a patří do okresu Jičín. Obec Budčeves měla na konci roku 2017, 150 obyvatel a rozlohu 671,71 hektarů. Obec Volanice měla na konci roku 2017, 218 obyvatel a rozlohu 621,27 hektarů. Obec Vrbice měla na konci roku 2017, 198 obyvatel a rozlohu 665,73 hektarů.⁷⁶

4.1 Druhové příjmy a výdaje obcí

V následujících tabulkách 9, 10 a 11 jsou zaznamenány druhové příjmy a výdaje, které poslouží k výpočtu finančních ukazatelů, při provádění finanční analýzy. Druhové příjmy a výdaje jsou zachyceny za v letech 2015, 2016 a 2017 u třech sledovaných obcí Budčeves, Volanice a Vrbice. Hodnoty v tabulkách jsou v tisíci Kč.

Tabulka 9 Budčeves, v tis. Kč

Příjmy/Výdaje	2015	2016	2017
Daňové příjmy	2 308	2 349	2 574
Nedaňové příjmy	308	316	322
Kapitálové příjmy	0	10	24
Dotace	54	5 617	137
Celkové příjmy	2 671	8 290	3 057
Běžné výdaje	1 730	2 037	1 510
Kapitálové výdaje	509	5 387	2 995
Celkové výdaje	2 239	7 425	4 505

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 10 Volanice, tis. Kč

Příjmy/Výdaje	2015	2016	2017
Daňové příjmy	3 308	3 566	3 833
Nedaňové příjmy	269	364	347
Kapitálové příjmy	1 481	412	274
Dotace	6 477	3 085	334
Celkové příjmy	11 535	7 427	4 789
Běžné výdaje	2 618	2 371	5 454
Kapitálové výdaje	10 255	3 812	4 062
Celkové výdaje	12 872	6 183	9 516

Zdroj: Vlastní zpracování

⁷⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Veřejná databáze [online]. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profiluzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__573761

Tabulka 11 Vrbice, v tis. Kč

Příjmy/Výdaje	2015	2016	2017
Daňové příjmy	2 058	2 349	2 511
Nedaňové příjmy	235	256	238
Kapitálové příjmy	0	0	25
Dotace	54	155	407
Celkové příjmy	2 348	2 761	3 182
Běžné výdaje	1 175	1 098	1 284
Kapitálové výdaje	0	37	473
Celkové výdaje	1 175	1 135	1 757

Zdroj: Vlastní zpracování

4.1.1 Výpočet ukazatelů finanční analýzy

V této části práce jsou vypočteny jednotlivé ukazatele finanční analýzy v letech 2015, 2016 a 2017 u obcí Budčeves, Volanice a Vrbice. Pod každou tabulkou lze nalézt komentář k výsledkům. Použity byly vzorce pro výpočet ukazatelů z teoretické části.

Provozní výsledek hospodaření

Tabulka 12 Výpočet běžného výsledku hospodaření v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Běžné příjmy	2 616	2 665	2 896
	Běžné výdaje	1 730	2 037	1 510
	Celkem v tis. Kč	886	628	1 386
VOLANICE	Běžné příjmy	3 577	3 930	4 180
	Běžné výdaje	2 618	2 371	5 454
	Celkem v tis. Kč	959	1 559	-1 274
VRBICE	Běžné příjmy	2 293	2 605	2 749
	Běžné výdaje	1 175	1 098	1 284
	Celkem v tis. Kč	1 118	1 507	1 465

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 12 je zachycen výpočet salda běžného rozpočtu. Všechny obce mají příjmy větší než výdaje, takže mají výsledek hospodaření kladný. Výjimkou je obec Volanice, která v roce 2017 měla výsledek hospodaření záporný, neboť její běžné výdaje byly větší než běžné příjmy.

Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech

Tabulka 13 Výpočet podílu přebytek běžného rozpočtu na běžných příjmech, v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Přebytek běžného rozpočtu	886	628	1 386
	Běžné příjmy	2 616	2 665	2 896
	Celkem v %	33,87	23,45	47,86
VOLANICE	Přebytek běžného rozpočtu	959	1 559	-1274
	Běžné příjmy	3 577	3 930	4 180
	Celkem v %	26,81	39,66	-30,47
VRBICE	Přebytek běžného rozpočtu	1 118	1 507	1 465
	Běžné příjmy	2 293	2 605	2 749
	Celkem v %	48,75	57,85	53,29

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 13 je zachycen výpočet podílu přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech. Optimální hranici minimálně 10 % přesahují skoro všechny obce ve všech letech. Výjimkou je obec Volanice v roce 2017, u které byl procentní výsledek záporný, protože obec netvoří přebytek běžného rozpočtu, ale ztrátu. Je na tom tedy ze všech hodnocených obcí nejhůře. Nejlépe na tom byla obec Vrbice v roce 2016, kdy 57,85 % přebytku běžného rozpočtu tvoří běžné příjmy.

Ukazatel krytí dluhové služby

Tabulka 14 Výpočet krytí dluhové služby, v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Přebytek běžného rozpočtu	886	628	1 386
	Dluhová služba	0	0	0
	Celkem (podíl)	-	-	-
VOLANICE	Přebytek běžného rozpočtu	959	1 559	-1274
	Dluhová služba	173	340	501
	Celkem (podíl)	6,54	5,59	-2,54
VRBICE	Přebytek běžného rozpočtu	1 118	1 507	1 465
	Dluhová služba	263	258	1 950
	Celkem (podíl)	5,25	6,84	1,75

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 14 je zachycen výpočet krytí dluhové služby pomocí přebytku z běžného rozpočtu. U obce Budčeves se tento ukazatel nedá spočítat, protože obec nemá žádné dluhy.

Obce Volanice a Vrbice na tom byly v letech 2015 a 2016 velice dobře, protože jejich výsledky ukazatelů byly daleko za optimální hranicí 1,2.

U obce Volanice byl tento ukazatel záporný, protože netvoří žádný provozní přebytek, z kterého by dluhy mohla splácet. V letech 2015 a 2016 však byla její schopnost krytí dluhu

tak vysoká, že si obec mohla vytvořit vysoké rezervy, které v roce 2017 může použít na splácení dluhu.

Ukazatel krytí dluhové služby u obce Vrbice se v roce 2017 snížil, avšak nadále přesahoval optimální hodnotu ukazatele. Obec Vrbice tedy byla schopna uhradit svou dluhovou službu z provozního přebytku, a ještě jim zbylo 75 % přebytku běžného rozpočtu jako rezerva.

Zadluženost na jednoho obyvatele

Tabulka 15 Výpočet zadluženost na 1 obyvatele, v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Celková zadluženost	0	0	0
	Počet obyvatel	155	154	150
	Celkem v tis. Kč	0	0	0
VOLANICE	Celková zadluženost	1345	1026	2959
	Počet obyvatel	230	218	218
	Celkem v tis. Kč	5,85	4,71	13,57
VRBICE	Celková zadluženost	0	1949	0
	Počet obyvatel	188	185	198
	Celkem v tis. Kč	0	10,54	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Obec Budčeves a Vrbice v roce 2015 mají zadluženost na jednoho obyvatele 0 Kč, celková zadluženost obce je totiž 0 Kč.

Zadluženost na jednoho obyvatele obce Budčeves se v roce 2016, 2017 byla skoro shodná, avšak velmi vysoká, protože optimální hodnota zadlužení na jednoho obyvatele u malých a středních obcí je 5 000 Kč.

Obec Volanice v roce 2015 měla zadluženost na jednoho obyvatele 5 850 Kč, což je optimální. V roce 2016 jeho zadluženost/obyvatele ještě klesla na 4 710 Kč. V roce 2017 však zadluženost/obyvatele vzrostla na 13 570 Kč, to už je příliš vysoká zadluženost na jednoho obyvatele.

Nejlépe na tom byla obec Vrbice, která v letech 2015 a 2017, kdy její zadluženost je 0 Kč. V roce 2016 však byla zadluženost na jednoho obyvatele 10 540 Kč.

Kapacita samofinancování

Tabulka 16 Výpočet kapacity samofinancování, v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Hrubý přebytek běžného rozpočtu	886	628	1 386
	Kapitálové příjmy	0	10	24
	Kapitálové výdaje	509	5 387	2 995
	Celkem (podíl)	1,74	0,11	0,47
VOLANICE	Hrubý přebytek běžného rozpočtu	944	1 534	-1309
	Kapitálové příjmy	1 481	412	274
	Kapitálové výdaje	10 255	3 812	4 062
	Celkem (podíl)	0,23	0,21	-0,25
VRBICE	Hrubý přebytek běžného rozpočtu	1 055	1 453	1 464
	Kapitálové příjmy	0	0	25
	Kapitálové výdaje	0	37	473
	Celkem (podíl)	-	39,27	3,14

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 16 jsou zachyceny výpočty kapacity samofinancování. Nejlépe na tom byla obec Vrbice v letech 2016 a 2017, protože její ukazatel vycházel na 39, 27 a 3,14 tzn., že byla zcela schopna si hradit své kapitálové výdaje sama. Příčinou takto vysokého procentního výsledku je, že obec měla nízké kapitálové výdaje, takže neměla problém je pokrýt z vlastních zdrojů.

Optimální hranici 1 překračuje také obec Budčeves v roce 2015, kdy její ukazatel byl 1,74, tzn., že obec je schopna samofinancování, tedy financování kapitálových výdajů z vlastních zdrojů.

Obec Budčeves v letech 2016, 2017 a obec Volanice v letech 2015, 2016 nebyly schopny zcela pokrýt kapitálové výdaje z přebytku běžného rozpočtu a kapitálových příjmů. Musely tedy kapitálové výdaje dofinancovat z cizích zdrojů.

Obec Volanice v roce 2017 nebyla vůbec schopna samofinancování, protože vykazovala ztrátu běžného rozpočtu a ani kapitálové příjmy nestačili na kapitálové výdaje. Na kapitálové výdaje museli financovat z cizích zdrojů

Obec Vrbice měla v roce 2015 nulové kapitálové výdaje. Jelikož se ve vzorci pro ukazatel kapacity samofinancování dělí součet kapitálových příjmů a hrubého běžného přebytku,

kapitálovými výdaji, došlo by k dělení nulou, což nelze. Proto tento ukazatel pro rok 2015 v obci Vrbice nejde spočítat.

Saldo kapitálového rozpočtu

Tabulka 17 Výpočet salda kapitálového rozpočtu, v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Kapitálové příjmy	0	10	24
	Kapitálové výdaje	509	5 387	2 995
	Celkem v tis. Kč	-509	-5 377	-2 971
VOLANICE	Kapitálové příjmy	1 481	412	274
	Kapitálové výdaje	10 255	3 812	4 062
	Celkem v tis. Kč	-8 774	-3 400	-3 788
VRBICE	Kapitálové příjmy	0	0	25
	Kapitálové výdaje	0	37	473
	Celkem v tis. Kč	0	-37	-448

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 17 je zachycen výpočet salda kapitálového rozpočtu. Ani jedna obec v žádném roce nevytvářela přebytek kapitálového rozpočtu. Tudíž obce nebyly schopny financovat své investice z kapitálových příjmů a investičních dotací. Obce musely na investiční výdaje čerpat rezervy z přebytku běžného rozpočtu z minulých let nebo se zadlužit.

Ukazatel investiční aktivity

Tabulka 18 Výpočet investiční aktivity, v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Kapitálové výdaje	509	5 387	2 995
	Běžné výdaje	1 730	2 037	1 510
	Celkem v %	20,86	72,52	66,48
VOLANICE	Kapitálové výdaje	10 255	3 812	4 062
	Běžné výdaje	2 618	2 371	5 454
	Celkem v %	79,66	61,65	42,69
VRBICE	Kapitálové výdaje	0	37	473
	Běžné výdaje	1 175	1 098	1 284
	Celkem v %	0	3,25	26,92

Zdroj: Vlastní zpracování

Obec Budčeves překročila ve všech sledovaných letech optimální hodnotu tohoto ukazatele. Obec tedy dostatečně investuje.

Podobně jako obec Budčeves je na tom obec Volanice, která také s přehledem překročila optimální 20% hranici tohoto ukazatele a dostatečně investuje.

Nejhůře na tom byla obec Vrbice, která v roce 2015 měla kapitálových výdajů na celkových výdajích 0. Obec tedy v tomto roce neinvestovala, její kapitálové výdaje jsou 0. V roce 2016 byla výsledná hodnota ukazatele finanční aktivity 3,25, což mělo daleko do optimální hodnoty. Obec tedy investovala málo. V roce 2017 obec výrazně zvýšila své kapitálové výdaje a dostatečně investovala.

Ukazatel udržitelné reprodukce majetku obce

Tabulka 19 Výpočet reprodukce majetku obce, v tis. Kč

		2015	2016	2017
BUDČEVES	Kapitálové výdaje	509	5 387	2 995
	Odpisy	142	157	180
	Celkem (podíl)	3,58	34,31	16,64
VOLANICE	Kapitálové výdaje	10 255	3 812	4 062
	Odpisy	246	845	1 043
	Celkem (podíl)	41,69	4,51	3,89
VRBICE	Kapitálové výdaje	0	37	473
	Odpisy	448	436	430
	Celkem (podíl)	0	0,08	1,1

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 19 je zachycen výpočet reprodukce majetku obce. Obce Budčeves a Volanice byly ve všech sledovaných letech schopny investovat i nad rámec výdajů nutných k údržbě dlouhodobého majetku.

Nejhůře na tom byla obec Vrbice, která v roce 2015 měla nulové kapitálové výdaje, a tudíž neinvestovala a nebyla schopna zajistit prostou obnovu majetku. V roce 2016 na tom byla obec podobně jako v roce 2015, rozdíl byl v tom, že obec neměla nulové kapitálové výdaje. Její kapitálové výdaje byly tak nízké, že opět nebyla schopna zajistit prostou obnovu majetku. Výsledek ukazatele v roce 2017 byl 1,1. Obec v tomto roce byla schopna pokrýt výdaje na údržbu majetku, a ještě jí trochu zbylo na investice.

4.2 Aplikace metody scoringu

V následujících tabulkách 20, 22 a 24 je zachycena aplikace metody scoringu na vypočítaných ukazatelích z kapitoly 4.1.1.

Písmenem A jsou označeny výsledky ukazatelů, které jsou optimální. Písmenem C jsou označeny hodnoty ukazatelů, které jsou velmi špatně a písmenem B jsou označeny hodnoty, které nalezneme mezi optimálními hodnotami a velmi špatnými hodnotami.

Je důležité upozornit, že u obce Budčeves u ukazatele krytí dluhové služby, není zachycena žádná hodnotící kategorie, protože se tento ukazatel pro danou obec v letech 2015, 2016 a 2017 nedá spočítat. Podobný problém nastal v roce 2015 u obce Vrbice u ukazatele kapacita samofinancování. Daný ukazatel pro tuto obec není možný vypočítat. Proto tyto ukazatele obcí zůstali bez přiřazené hodnotící kategorie.

V tabulkách 21, 23 a 25 je zachyceno, kolik je procent, které kategorie v daném roce se zahrnutím vah.

Tabulka 20 Aplikace metody scoringu, rok 2015

	Budčeves	Volanice	Vrbice	Váha
Provozní výsledek hospodaření	A	A	A	0,1
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech	A	A	A	0,1
Krytí dluhové služby	-	A	A	0,15
Zadluženost na 1 obyvatele	A	B	A	0,15
Kapacita samofinancování	A	C	-	0,1
Saldo kapitálového rozpočtu	C	C	C	0,1
Investiční aktivita	A	A	C	0,15
Zajištění udržitelné reprodukce majetku	A	A	C	0,15

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 21 Výsledné hodnoty se zahrnutím vah, rok 2015

	A	B	C	Zařazení do kategorie
Budčeves	75 %	0 %	10 %	B
Volanice	65 %	15 %	20 %	B
Vrbice	50 %	0 %	40 %	C

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 21 je zobrazeno, kolik procent, které hodnotící kategorie bylo v roce 2015 v daných obcích. Podle těchto výsledků lze říci, že nejlépe na tom byla obec Budčeves, která měla nejvíce převahu kategorie A, což znamená optimální zařazení. Avšak má 10 % výsledků odpovídá kategorii C, to znamená finanční nestabilitu. Proto obec Budčeves v roce 2015 v celkovém hodnocení scoringu, byla zařazena do výsledné skupiny B, která znamená, že obec byla uspokojivě finančně stabilní.

Obec Volanice má 65% zastoupení optimální kategorie a 15 % z kategorie B. Což je velmi dobré, avšak 20 % výsledků odpovídá skupině C, takže podobně jako u obce Budčeves, nemohla být obec Volanice v celkovém hodnocení scoringu zařazena do skupiny A, ale byla zařazena pro rok 2015 do kategorie B.

Obec Vrbice má 40 % výsledků odpovídající hodnotící kategorii C, proto hodnoty ostatních kategorií nejsou důležité a obec Vrbice v roce 2015 řadíme do hodnotící kategorie C. To pro obec znamená, že byla finančně nestabilní a do budoucna hrozí zpomalení či úplné zastavení rozvoje obce.

Je potřeba upozornit, že součet procent u obce Budčeves není 100 %, protože jak již bylo zmíněno výše, ukazatel krytí dluhové služby nelze pro tuto obec v tomto roce vypočítat, a tak nebyla přiřazena ani hodnota kritéria. Podobně je na tom obec Vrbice, u které nelze spočítat kapacitu samofinancování, proto i u ní zůstalo přiřazení kritéria vynecháno.

Tabulka 22 Aplikace metody scoringu rok 2016

	Budčeves	Volanice	Vrbice	Váha
Provozní výsledek hospodaření	A	A	A	0,1
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech	A	A	A	0,1
Krytí dluhové služby	-	A	A	0,15
Zadluženost na 1 obyvatele	A	A	C	0,15
Kapacita samofinancování	C	C	A	0,1
Saldo kapitálového rozpočtu	C	C	C	0,1
Investiční aktivita	A	A	C	0,15
Zajištění udržitelné reprodukce majetku	A	A	C	0,15

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 23 Výsledné hodnoty se zahrnutím vah, rok 2016

	A	B	C	Zařazení do kategorie
Budčeves	65 %	0 %	20 %	B
Volanice	80 %	0 %	20 %	B
Vrbice	45 %	0 %	55 %	C

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 23 je zachyceno, kolik procent, které kategorie pro rok 2016 měly dané obce.

Nejlépe na tom byla obec Volanice, která měla 80 % hodnotící kategorie A, což je více než optimální, avšak v jejich hodnotících kategoriích se objevilo zastoupení kategorie C, i když jen z 20 %. Kvůli tomu nemůže být obec zařazena do skupiny A. Obec byla zařazena do hodnotící kategorie B. To pro obec znamená, že je uspokojivě finančně stabilní.

Obec Budčeves měla zastoupení pouze 20 % kategorie C a 65 % kategorie A, proto je obec pro rok 2016 zařazena do hodnotící kategorie B, uspokojivě finančně stabilní obec.

Obec Vrbice je zařazena do hodnotící kategorie C, protože zastoupení hodnotící kategorie C bylo více než 55 %. To znamená, že obec je finančně nestabilní.

Je důležité upozornit, že součet procent u obce Budčeves není 100, protože jak již bylo zmíněno výše, ukazatel krytí dluhové služby nelze pro tuto obec v tomto roce vypočítat, a proto přiřazení hodnotící kategorie bylo vynecháno.

Tabulka 24 Aplikace metody scoringu rok 2017

	Budčeves	Volanice	Vrbice	
Provozní výsledek hospodaření	A	C	A	0,1
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech	A	C	A	0,1
Krytí dluhové služby	-	C	A	0,15
Zadluženost na 1 obyvatele	A	C	A	0,15
Kapacita samofinancování	C	C	A	0,1
Saldo kapitálového rozpočtu	C	C	C	0,1
Investiční aktivita	A	A	A	0,15
Zajištění udržitelné reprodukce majetku	A	A	B	0,15

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 25 Výsledné hodnoty se zahrnutím vah, rok 2017

	A	B	C	Zařazení do kategorie
Budčeves	65 %	0 %	20 %	B
Volanice	70 %	0 %	30 %	C
Vrbice	75 %	15 %	10 %	B

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 23 je zachyceno, kolik procent, které hodnotící kategorie měly pro rok 2017 dané obce. Obec Budčeves měla stejně jako v minulém roce zastoupení 20 % hodnotící kategorie C a 65 % hodnotící kategorie A, proto byla zařazena v celkovém hodnocení scoringu do kategorie B. Budčeves byla tedy v roce 2017 finančně stabilní, stejně jako v letech 2015 a 2016.

Obec Volanice byla také zařazena do hodnotící kategorie C, tedy finančně nestabilní obec. Protože zastoupení kategorie C bylo 30 %.

Obec Vrbice na tom byla z hodnocených obcí v roce 2017 nejlépe. Jelikož zastoupení kategorie C bylo pouze 10 %. Obec byla zařazena do hodnotící kategorie B, takže přijatelně finančně stabilní obec. Oproti roku 2016, kdy byla obec Vrbice zařazena do hodnotící kategorie C se jedná o zlepšení.

Opět je nutné upozornit, že součet procent u obce Budčeves není 100, protože jak již bylo zmíněno, ukazatel krytí dluhové služby nelze pro tuto obec v tomto roce vypočítat, a proto přiřazení hodnotící kategorie bylo vynecháno

4.3 Aplikace bodovací metody

V následujících tabulkách byla aplikovaná bodovací metoda na výsledky ukazatelů, které byly spočítány v kapitole 4.1.1. Body byly rozděleny na škále 1-3. 3 body získala obec s nejlepší hodnotou ukazatelem, 2 obec na druhém místě a jeden body získala obec s nejhorší hodnotou ukazatele. Poté se body v tabulkách sečetly. Obec s nejvyšším počtem bodů hospodařila v daném roce oproti ostatním sledovaným obcím nejlépe. Obec s nejméně body naopak hospodařila nejhůře.

V tabulce 26 nastal případ, kdy obce Budčeves a Vrbice dostaly u ukazatele zadluženosti na jednoho obyvatele shodně 3 body, protože jejich hodnota ukazatele byla stejná. Proto obec Volanice dostala následně bod 1.

Je důležité upozornit, že u obce Budčeves ukazatel krytí dluhové služby nelze spočítat. Proto aby nedošlo ke zkreslení výsledků, nebyly žádné obci v žádném ze sledovaných let přiděleny u tohoto ukazatele body.

Podobná situace nastala u obce Vrbice u kapacity samofinancování. Tento ukazatel nešel spočítat pouze v roce 2015, avšak aby bylo možné dále porovnávat hospodaření obcí v letech 2015, 2016 a 2017, nebyly body přiděleny žádné obci v žádném roce u tohoto ukazatele.

Tabulka 26 Aplikace bodovací metody, rok 2015

	Budčeves	Volanice	Vrbice
Provozní výsledek hospodaření	1	2	3
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech	2	1	3
Krytí dluhové služby	-	-	-
Zadluženost na 1 obyvatele	3	1	3
Kapacita samofinancování	-	-	-
Saldo kapitálového rozpočtu	2	1	3
Investiční aktivita	2	3	1
Zajištění udržitelné reprodukce majetku	2	3	1
Celkem bodů	12	11	14

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 26 jsou zachyceny body za rok 2015 a jejich součet za všechny ukazatele v daném roce. Podle výsledků měla nejpříznivější hodnoty ukazatelů ze tří hodnocených obcí obec Vrbice, která získala 14 bodů.

Obce Budčeves získala 12 bodů a obec Volanice 11. Rozdíl mezi obcí Volanice a vítěznou obcí Vrbice je patrný. Proto lze uvést, že obec Vrbice hospodařila nejlépe ze všech tří sledovaných obcí.

Tabulka 27 Aplikace bodovací metody, rok 2016

	Budčeves	Volanice	Vrbice
Provozní výsledek hospodaření	1	3	2
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech	1	2	3
Krytí dluhové služby	-	-	-
Zadluženost na 1 obyvatele	3	2	1
Kapacita samofinancování	-	-	-
Saldo kapitálového rozpočtu	2	1	3
Investiční aktivita	3	2	1
Zajištění udržitelné reprodukce majetku	3	2	1
Celkem bodů	13	12	11

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce 27 jsou přiděleny body pro rok 2016. Obec Budčeves získala 13 bodů, což je nejvíce. Na druhém místě byla obec Volanice s 12 body. Nejméně bodů získala obec Vrbice, která získala 11 bodů, jedná se tedy oproti minulému roku o výrazné zhoršení.

Tabulka 28 Aplikace bodovací metody, rok 2017

	Budčeves	Volanice	Vrbice
Provozní výsledek hospodaření	2	1	3
Podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech	2	1	3
Krytí dluhové služby	-	-	-
Zadluženost na 1 obyvatele	3	1	3
Kapacita samofinancování	-	-	-
Saldo kapitálového rozpočtu	2	1	3
Investiční aktivita	3	2	1
Zajištění udržitelné reprodukce majetku	3	2	1
Celkem bodů	15	8	14

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejlépe hospodařící obcí byla stejně jako v roce 2016, obec Budčeves, která získala 15 bodů. O jeden bod méně získala obec Vrbice. Výrazně nejméně bodů (8), získala v roce 2017 obec Volanice.

5 Výsledky a diskuse

K finanční analýze byly vybrány obce Budčeves, Volanice a Vrbice, které patří do okresu Jičín. Obce mají podobný počet obyvatel.

Finanční analýza byla provedena za roky 2015, 2016 a 2017. Za rok 2018 nemohla být analýza hospodaření provedena, protože v době zpracování práce nebyla hotová účetní uzávěrka.

Nejprve byly sestaveny tabulky s přehledem příjmů a výdajů obcí, pomocí kterých pak byly vypočítány zvolené ukazatele. Následně pomocí metody scoringu a bodovací metody byly vyhodnoceny hodnoty vypočítaných ukazatelů za jednotlivé obce v jednotlivých letech.

5.1 Zhodnocení metody scoringu

Na základě hodnot z ukazatelů byly pomocí metody scoringu přiděleny obcím hodnotící kategorie, které vypovídají o finančním zdraví obce.

V roce 2015 obce Budčeves a Volanice dosáhly hodnotící kategorie B, což znamená, že obce jsou uspokojivě finančně stabilní. Obec Vrbice však v roce 2015 získala hodnotící kategorii C, což znamená neuspokojivé hospodaření a hrozící zastavení rozvoje obce.

V roce 2016 si obce Budčeves a Volanice zachovaly hodnotící kategorie B, obec Vrbice i v tomto roce hospodařila neuspokojivě (C).

V roce 2017 si obec Budčeves opět zachovala hodnotící kategorii B. Obec Volanice získala hodnotící kategorii C a došlo u ní po dvou letech ke zhoršení stavu hospodaření. U obce Vrbice naopak po dvou letech došlo ke zlepšení hospodaření a dosáhla hodnotící kategorie B.

Z hodnocení pomocí metody scoringu lze vyzorovat, že nejlépe si vedla obec Budčeves, která ve všech třech sledovaných letech získala hodnotící kategorii B. Obec Budčeves tedy hospodaří uspokojivě, stabilně a efektivně.

Obec Volanice v letech 2015 a 2016 držela hodnotící kategorii B, která odpovídá uspokojivému hodnocení a průměru hospodaření obcí v ČR. V roce 2017 však došlo kvůli ukazateli saldo běžného rozpočtu ke zhoršení hodnotící kategorie, když tato obec vykazovala ztrátu, která ovlivnila hodnoty u většiny dalších ukazatelů. Obec se však podle scoringové metody umístila na druhém místě.

Nejhůře na tom podle scoringové metody byla obec Vrbice, která měla dvakrát hodnotící kategorii C a jednou hodnotící kategorií B. První dva roky hospodařila obec neuspokojivě. V posledním sledovaném roce se stalo její hospodaření uspokojivým. Příčinou zlepšení hospodaření v roce 2017 bylo snížení dluhu na jednoho obyvatele a vyšší investiční aktivita. Nevýhodou scoringové metody je, že i když hodnoty ukazatelů obcí vycházejí daleko za hranici optima, nijak se to nezohledňuje v celkovém hodnocení. Například i když v 7 z 8 ukazatelů obec značně převyšuje optimální hodnoty a v jednom z ukazatelů dosáhne hodnotící kategorie C, i když jen těsně, nemůže být již optimálně hodnocenou obcí.

5.2 Zhodnocení bodovací metody

Pomocí bodovací metody byly hodnotám ukazatelů jednotlivých obcí v jednotlivých letech přiděleny body. Čím více má obec bodů, tím lépe si vede v hospodaření oproti ostatním obcím.

V roce 2015 si nejlépe vedla obec Vrbice, která získala 14 bodů. Na druhém místě byla obec Budčeves, která získala 12 bodů. Nejméně bodů v tomto roce získala obec Volanice, která získala 11 bodů a podle bodovací metody hospodařila ze všech sledovaných obcí nejhůře.

V roce 2016 získala obec Budčeves 13 bodů, což bylo v tomto roce nejvíce ze všech sledovaných obcí. Na druhém místě skončila obec Volanice s 12 body. Poslední skončila obec Vrbice, která získala 11 bodů. Oproti předchozímu roku se u obce Budčeves jednalo o zhoršení o 1 bod. Zbylé dvě obce získaly stejný počet bodů jako v roce 2015.

V roce 2017 měla nejvíce bodů obec Budčeves (15), která získala oproti předchozímu roku o 2 body více, tudíž v porovnání s ostatními obcemi hospodařila nejlépe. Na druhém místě skončila obec Vrbice, která oproti předchozímu roku získala o 3 body více. Nejhůře na tom v porovnání s hospodařením sledovaných obcí byla obec Volanice, která získala pouze 8 bodů. Důvodem špatného hospodaření oproti ostatním obcím byla provozní ztráta, která ovlivnila hodnotu většiny ukazatelů.

Nejlépe si ve třech sledovaných letech v porovnání s hospodařením sledovaných obcí vedla obec Budčeves, která ve dvou ze tří let (2016, 2017) získala nejvíce bodů a skončila na prvním místě. V roce 2015 skončila na druhém místě.

Obec Vrbice vystřídala všechny umístění. V roce 2015 byla nejlépe hospodařící obcí, v roce 2016 byla naopak nejhůře hospodařící obcí. V roce 2017 se umístila na druhém místě.

Obec Volanice podle bodovací metody hospodařila v porovnání s obcemi Budčeves a Vrbice nejhůře. Dvakrát se totiž umístila na třetím místě (2015, 2017). V roce 2016 se umístila na druhém místě. Obec tedy v žádném ze tří let nehospodařila v porovnání s ostatními obcemi nejlépe.

5.3 Porovnání metod

Na základně hodnot ukazatelů byla provedena pomocí metody scoringu a bodovací metody analýza hospodaření obcí. Tyto dvě metody jsou naprosto rozdílné, protože scoringová metoda přiděluje obcím hodnotící kategorie A, B nebo C na základě hodnot ukazatelů. Hodnotící kategorie A, B, C mají stanovenou hranici hodnot ukazatelů, za kterých může být přidělena daná hodnotící kategorie. A odpovídá optimální hodnotě, B odpovídá uspokojivé hodnotě a C odpovídá špatné hodnotě ukazatele. Následně se pak spočítá, kolik procent (se zahrnutím vah) které hodnotící kategorie měla obec v daném roce za všechny ukazatele.

Oproti tomu bodovací metoda je značně jednodušší. Obcím se přidělí body na škále 1-3 podle jejich hodnot ukazatelů. Tato metoda nebere v potaz výši hodnot ukazatelů ani významnost ukazatelů. To znamená, že pokud má obec ze všech sledovaných obcí nejlepší hodnotu ukazatele, obdrží 3 body bez ohledu na to, jestli hodnota ukazatele je optimální, uspokojivá nebo špatná. Bodovací metoda tedy neřeší, jak efektivně obec hospodaří, ale přiděluje body, podle kterých pak lze sestavit pořadí. Pouze tedy porovnává obce mezi sebou.

Podle metody scoringu v roce 2015 obce Budčeves a Volanice hospodařila uspokojivě (B). A obec Vrbice hospodařila neuspokojivě (C). Podle bodovací metody získala obec Budčeves 12 bodů, Volanice 11 bodů a Vrbice 14 bodů. Zde lze vidět, že výsledky v porovnání metod byly nejednotné, protože podle scoringové metody hospodařila obec Vrbice neuspokojivě a podle bodovací metody získala tato obec nejvíce bodů a hospodařila ze všech tří obcí nejlépe. Důvodem těchto nesrovnalostí je, že bodovací metoda nezahrnuje do výpočtu významnost ukazatele (váhu). Dalším důvodem toho, že obec Vrbice podle bodovací metody získala nejvíce bodů, bylo to, že v roce 2015 měla nejvyšší přebytek běžného rozpočtu, nejlepší podíl přebytku běžného rozpočtu na běžných příjmech a nejlepší saldo kapitálového rozpočtu. Obec Vrbice však měla saldo kapitálového rozpočtu 0, což bylo sice ze všech sledovaných obcí nejlepší (ostatní obce měly záporné saldo kapitálového rozpočtu), ale podle metody scoringu hodnota 0 u ukazatele salda kapitálového rozpočtu spadá do

hodnotící kategorie C. Hodnotící kategorii C dostala obec Vrbice také za ukazatele investiční aktivity (zde u bodovací metody získala obec pouze 1 bod) a udržitelné reprodukce majetku (zde podle bodovací metody získala obec také 1 bod).

Obec Volanice naopak podle scoringové metody hospodařila uspokojivě, avšak v porovnání bodů skončila na posledním místě. Důvodem tohoto rozdílu je, že u ukazatele podíl salda provozního přebytku dosahovala optimálních hodnot - tedy přebytku -, ale přebytek měla nejnižší. U ukazatele zadluženosti na jednoho obyvatele získala opět obec jen jeden bod, i přestože hodnota ukazatele spadala do hodnotící kategorie B. Nicméně měla největší zadluženost na jednoho obyvatele oproti ostatním obcím, a proto získala jen 1 bod.

V roce 2016 podle metody scoringu hospodařila obec Budčeves uspokojivě (B), obec Volanice rovněž uspokojivě (B) a obec Vrbice neuspokojivě (C). Podle bodovací metody získala obec Budčeves 13 bodů, Volanice 12 bodů a Vrbice 11 bodů.

Zde lze vidět, že i když obec Volanice v bodovací metodě získala o jeden bod méně než Budčeves, podle metody scoringu obě obce hospodařily uspokojivě. Obec Vrbice sice dostala o jeden bod méně než uspokojivě hospodařící obec Volanice, avšak Vrbice byla podle scoringové metody neuspokojivě hospodařící obec. Je tedy patrné, že rozdíl v počtu bodů není určující.

V roce 2017 podle scoringové metody byly obce hodnoceny podle hodnotících kategorií takto: Budčeves B, Volanice C, Vrbice B. Podle bodovací metody získaly obce Budčeves 15 bodů, Volanice 9 bodů, Vrbice 14 bodů.

Obec Budčeves v roce 2017 získala nejvíce bodů ze všech sledovaných obcí v tomto roce a také dosáhla uspokojivé hodnotící kategorie (B). Tato obec tedy hospodařila v daném roce nejlépe. O jeden bod méně získala obec Vrbice, která také hospodařila uspokojivě. U této obce se jedná o zlepšení oproti předchozím dvěma rokům.

Nejhůře na tom byla obec Volanice, která získala pouze 9 bodů a zároveň spadala do hodnotící kategorie C. V roce 2017 obec Volanice hospodařila neuspokojivě.

Nejpatrnější rozdílnost mezi oběma metodami lze vidět u obce Volanice, která podle scoringové metoda získala hodnotící kategorie B, B, C. V bodovací metodě se však umístila na 3. místě, 2. místě a 3. místě. I když obec v prvních dvou letech hospodařila uspokojivě, ani v jednom roce se neumístila na prvním místě, protože ostatní obce získaly více bodů. Obec Volanice tedy získala u některých ukazatelů málo bodů, ačkoliv hodnotou ukazatele

spadala do optimální hodnotící kategorie. Důvodem je, že ostatní obce měly vyšší (lepší) hodnoty ukazatelů, i když všechny včetně Volanice byly za hranicí optima. Podle bodovací metody tedy obec Volanice skončila jako nejhůře hospodařící obec na posledním místě. Podle metody scoringu skončila na druhém místě.

Je potřeba upozornit, že není žádná souvislost mezi počty obdržených bodů a získanou hodnotící kategorií. Protože obec Volanice v roce 2015 získala pouze 11 bodů, ale podle scoringové metody hospodařila uspokojivě (B). Naopak v roce 2016 získala obec Vrbice opět 11 bodů, ale podle scoringové metody hospodařila neuspokojivě (C). Nelze tedy ani stanovit pravidlo, podle kterého by vždy při dosažení daného počtu bodů spadala obec do dané hodnotící kategorie.

5.4 Návrh na možnosti zlepšení hospodaření

Každá obec by měla hospodařit tak, aby dosahovala pomocí metody scoringu alespoň uspokojivého hodnocení.

Přesně tak hospodaří obec Budčeves, která v letech 2015, 2016 a 2017 získala podle scoringové metody hodnotící kategorii B, byla tedy uspokojivě hospodařící obcí. Pomocí metody bodovací byla dvakrát nejlepší hospodařící obcí a jednou skončila na druhém místě. O obci Budčeves tedy lze říct, že ze sledovaných obcí hospodaří nejlépe, nejstabilněji a nejefektivněji. Aby se obec dostala do hodnotící kategorie A a hospodařila úplně optimálně, měla by zlepšit ukazatele salda kapitálového rozpočtu a kapacity samofinancování. To znamená, že by měla zvýšit kapitálové příjmy, nebo snížit kapitálové výdaje. Obec by teda mohla začít buď šetřit na kapitálových výdajích, nebo začít například prodávat nepotřebný majetek, čímž by zvýšila kapitálové příjmy. Kapacitě samofinancování by kromě zvýšení kapitálových příjmů pomohlo zvýšení provozního přebytku. Provozní přebytek obce se dá však jen stěží zvýšit, protože obec nemůže ovlivnit výši daňových příjmů, které jsou součástí běžných příjmů. Obec Budčeves však, jak již bylo uvedeno, hospodaří uspokojivě, tudíž by se tohoto způsobu hospodaření měla držet i nadále.

Obec Volanice v letech 2015 a 2016 hospodařila uspokojivě, avšak v roce 2017 hospodařila neuspokojivě. Důvodem je, že v roce 2017 byl její provozní přebytek záporný, a to negativně ovlivnilo hodnoty skoro všech ukazatelů. Aby se obec opět vrátila k uspokojivému hospodaření, musí si dát pozor na saldo běžného rozpočtu, příjmy by měly být větší než výdaje, aby běžný rozpočet tvořil přebytek. Pak by se obec vrátila k uspokojivému

hospodaření z předchozích let (2015, 2016). Dále by obec Volanice měla zapracovat na zlepšení ukazatelů salda kapitálového rozpočtu a kapacity samofinancování. Kapitálové výdaje byly příliš vysoké a kapitálové příjmy a přebytek běžného rozpočtu je nestačí pokrýt. Obec by proto měla snížit kapitálové výdaje a snažit se hradit investice z vlastních zdrojů nebo z dotací.

Obec Vrbice v letech 2015 a 2016 hospodařila neuspokojivě. V roce 2017 však svoje hospodaření zlepšila a hospodařila uspokojivě. Toho by se obec měla i v následujících letech držet. Důvodem zlepšení bylo snížení zadluženosti na jednoho obyvatele (v roce 2017 byla celková zadluženost 0), zvýšení investiční aktivity – v předchozích letech obec Vrbice měla velice nízké kapitálové výdaj. V roce 2017 došlo k jejich navýšení, a tak se zlepšil podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích. To znamená, že obec dostatečně investovala. Dále obec zlepšila ukazatel udržitelné reprodukce, to znamená, že zvýšila kapitálové výdaje, které pokryly obnovu dlouhodobého majetku. Obec by se měla držet tohoto zlepšení a dále ještě zkusit zvýšit kapitálové příjmy, protože např. v roce 2016 byly její kapitálové příjmy nula a v roce 2017 byly pouze 25 000 Kč. Ke zvýšení kapitálových příjmů jí pomůže například prodej nepotřebných pozemků nebo budov.

6 Závěr

Na základě analýzy pomocí metody scoringu a bodovací metody bylo zjištěno, že nejlépe z hodnocených obcí hospodařila ve sledovaných letech 2015, 2016 a 2017 obec Budčeves, která ve všech sledovaných letech dosahovala podle scoringové metody hodnotící kategorie B, což znamená uspokojivé hospodaření. I podle bodovací metody si obec Budčeves vedla velice dobře, protože dvakrát získala ze sledovaných obcí nejvíce bodů a jednou skončila na druhém místě. O obci Budčeves na základě této finanční analýzy lze říct, že hospodařila ze sledovaných obcí ve sledovaném období nejlépe, nejstabilněji a nejefektivněji.

Ačkoliv obec Budčeves hospodařila ve všech sledovaných letech uspokojivě, přesto jí bylo navrženo několik možností zlepšení, aby hospodařila optimálně. Obec by měla zlepšit ukazatel salda kapitálového rozpočtu a kapacity samofinancování. To znamená, že by měla zvýšit kapitálové příjmy nebo snížit kapitálové výdaje. Obec by tedy mohla buď začít šetřit na kapitálových výdajích, nebo pokud by chtěla zvýšit kapitálové příjmy, mohla by například prodat některý nepotřebný majetek.

Obec Volanice ve dvou sledovaných letech 2015 a 2016 hospodařila uspokojivě, v roce 2017 se však její hospodaření zhoršilo a bylo neuspokojivé. Důvodem bylo, že v roce 2017 byl její provozní přebytek záporný, a to ovlivnilo většinu ukazatelů. Je závažné, že obec hospodařila tak, že dopustila, aby běžné výdaje byly větší než běžné příjmy. Obec by tedy v dalších letech měla zvážit výši běžných výdajů, aby se nedostala do podobné situace jako v roce 2017. Dále by obec měla zapracovat na zlepšení ukazatelů salda kapitálového rozpočtu a kapacity samofinancování. Obec měla ve sledovaných letech příliš vysoké kapitálové výdaje, které nedokázala pokrýt kapitálovými příjmy. Obec by proto měla snížit kapitálové výdaje a snažit se hradit investice z vlastních zdrojů nebo z dotací.

Obec Vrbice v prvních dvou sledovaných letech hospodařila neuspokojivě. V roce 2017 se však její hospodaření zlepšilo a začala hospodařit uspokojivě. Aby si obec udržela uspokojivé hospodaření, měla by si zachovat hodnoty z roku 2017 u většiny ukazatelů a pokusit se zvýšit kapitálové příjmy. Ke zvýšení kapitálových příjmů jí pomůže například prodej nepotřebných pozemků nebo budov.

7 Seznam použitých zdrojů

- ČERVENKA, M. Soustava veřejných rozpočtů. Praha: Leges, 2009, s. 53. ISBN 978-80-87212-11-0.
- ČESKO. Ministerstvo financí. Vyhláška č. 316/2008 Sb., o podílu jednotlivých obcí na stanovených procentních částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2018/vyhlaska-c-429-2017-sb-30622>
- ČESKO. Ministerstvo financí. Vyhláška č. 323/200 Sb., o rozpočtové skladbě. Dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty/2002/vyhlaska-c-323-2002-sb-3461>
- ČESKO. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- ČESKO. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- ČESKO. Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí
- ČESKO. Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Veřejná databáze [online]. [cit. 2018-11-12]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__573761
- GRÜNWARD, R., HOLEČKOVÁ, J. Finanční analýza a plánování podniku. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2009. 320 s. ISBN 978-80-86929-26-2
- HALÁSEK, D., PILNÝ, J., TOMÁNEK, P. Určování bonity obcí. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 2002. ISBN 80-248-0159-0.
- HUBINKOVÁ, E. Rozpočtový proces: dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění posledních předpisů a jeho novely dané zákonem č. 23/2017 a 24/2017 Sb. [online]. 10. srpna 2017, s 10 [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <https://www.msk.cz/assets/kontrola/rozpocetovy-proces-aktualni-k-1--7-2017.pdf>
- KRAFTOVÁ, I. Finanční analýza municipální firmy. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-778-2.
- KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie a politika. 6. aktualizované vydání, s. 252. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-841-3.

- MARKOVÁ, H. Finanční hospodaření územních samosprávných celků. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008. ISBN 978-80-87146-08-8.
- NETOLICKÝ, M. Vztahy mezi články rozpočtové soustavy, s. 136. Brno: Tribun EU, 2010. ISBN 9788073999780.
- OLEJNICZAK, J. Shares in income taxes as a budget revenues of urban-rural municipalities. 19th International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings. Brno: Masarykova Univerzita, 2016, s. 868-875. ISBN 978-80-210-8273-1.
- PAVELKOVÁ D., REMEŠ D., ŠTEKER K., KNÁPKOVÁ A. Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady. 3., kompletně aktualizované vydání, s. 71. Praha: Grada Publishing, 2017. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0563-2.
- PAVLAS, M. Ukazatele finanční stability měst. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí [online]. Civitas per Populi, 2015, 2015(1) [cit. 2018-11-07]. ISSN 1805-3246. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/2015_1cele_cislo.pdf
- PAVLÍK, M. Jak úspěšně řídit obec a region: Cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5256-3
- PEKOVÁ, J. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
- PEKOVÁ, J. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, ISBN 978-80-7357-614-1.
- POSLANECKÁ SMĚNOVNA. Důvodová zpráva k zákonu č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, který se mění.
- POTĚŠIL, L., PAŘÍZKOVÁ, I. Zákon o správních poplatcích a předpisy související: Komentář. Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-781-3.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.

- RÍOS, A., GUILLAMÓN, M., BENITO, B., BASTIDA F. The influence of transparency on budget forecast deviations in municipal governments. *Journal of Forecasting* [online]. 2018, 37(4), 457-474 [cit. 2018-11-29]. DOI: 10.1002/for.2513. ISSN 02776693. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1002/for.2513>
- STRÁNSKÁ, P. Metodika výpočtu sdílených daní plynoucí do rozpočtů obcí [online]. Univerzita Pardubice, Ústav matematiky.
- ŠUBRT, T. *Ekonomicko-matematické metody*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-563-0
- TOTH, P. *Financování obcí - sociálně ekonomický rozvoj systému: výstup z projektu GAČR 402/03/1235*. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN 80-245-0957-1.
- *Vývoj RUD v ČR. Sdružení místních samospráv ČR* [online]. [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/rud-a-danova-kalkulacka/vyvoj-rud-v-cr>